

Analýza Návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2021-23

Hospodárenie verejného sektora v roku 2020 by podľa návrhu rozpočtu verejnej správy (NVRs) malo skončiť so schodkom 9,68% HDP. V porovnaní s vytýčeným cieľom na úrovni 0,49% HDP je rozdiel medzi aktualizovaným odhadom a pôvodným rozpočtom historicky najvyšší.

Vplyv pandémie zhoršuje hospodárenie menej ako z polovice. Rozpočet zhmotňuje aj riziká, na ktoré NBS upozorňovala už v minulom roku. Tieto faktory spolu s dofinancovaním nekrytých titulov ako aj nešpecifikovaných výdavkov vo výške viac ako 2,0 mld. eur vyústili do odhadu takto výrazného deficitu, ktorý úroveň dlhu posúvajú za hranicu 62% HDP.

Cieľ pre schodok rozpočtu na rok 2021 je aj spolu s vytvorenou rezervou na druhú vlnu pandémie koronavírusu (viac ako 1,0 mld. eur) na úrovni 7,44 % HDP. Scenár NBS predpokladá v roku 2021 lepšie hospodárenie, keď hlavne neočakáva plné využitie nešpecifikovaných výdavkov, ako aj miernejší vplyv 2 vlny pandémie na výdavky verejného sektora. Po očistení o rezervu na druhú vlnu pandémie je fiškálny impulz do ekonomiky minimálny. Európska komisia pritom vo svojich odporúčaniach nabáda k podpore zotavovania ekonomík.

Po odznení pandémie bude najmä od roku 2022 do popredia sa dostávať otázka konsolidácie verejných financií s potrebou znižovania verejného dlhu. Prijatý plán obnovy na celoeurópskej úrovni, s ktorým sa zatiaľ v rozpočte neuvažuje, môže ekonomické oživenie zrýchliť a vytvoriť priestor pre výraznejšiu konsolidáciu. Môže tiež obnoviť dobíhanie vyspelého sveta a posunúť Slovensko k vzdelanostnej ekonomike zabezpečujúcej trvalo udržateľný rozvoj.

1. Bilancia rozpočtu a dlh verejnej správy

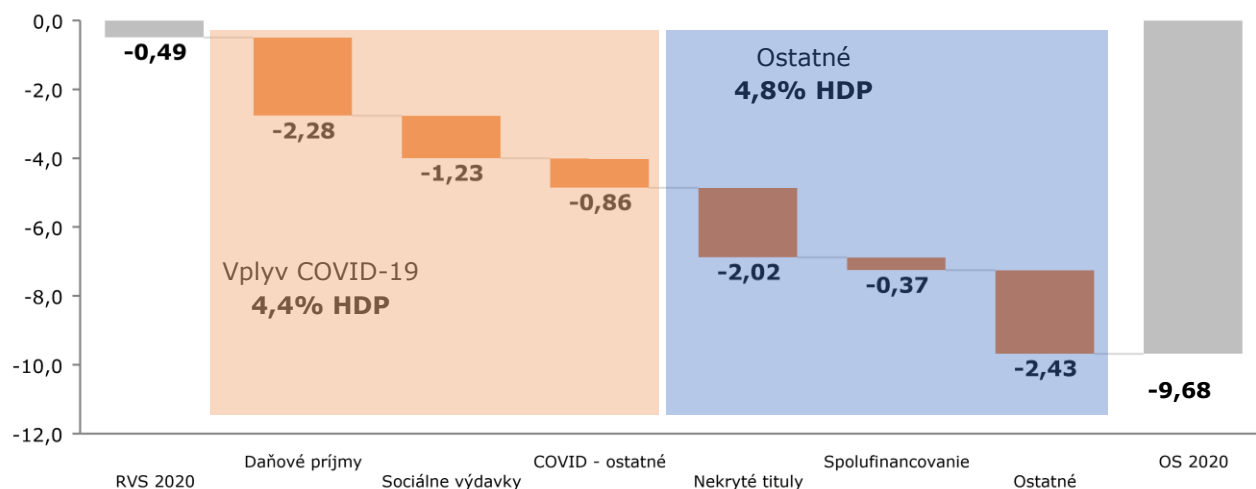
Predložený rozpočet očakáva na rok 2020 výrazný odklon od rozpočtovaného cieľa (cieľ na úrovni 0,49 % HDP) a dosiahnutie deficitu vo výške 9,68 % HDP. Zhoršenie hospodárenia je na jednej strane spôsobené súčasnou pandemiou (graf č. 1), kedy zmeny správania firiem a domácností a vládne opatrenia zamerané na spomalenie jej šírenia mali za následok spomalenie ekonomického rastu. To spôsobilo na jednej strane výpadok daňových príjmov a na druhej strane zvýšené výdavky, prevažne v sociálnej oblasti.

Zhoršenie očakávaného deficitu podľa MFSR spôsobuje aj zahrnutie ostatných faktorov do očakávanej skutočnosti na rok 2020. Ide najmä o rozpočtovanie **nekrytých titulov**, ktoré v minulosti neboli súčasťou rozpočtu verejnej správy, alebo ich rozpočtovanie zväčša neodrážalo skutočnosť,

Analytické komentáre nie sú oficiálnym stanoviskom Národnej banky Slovenska. Prezентujú názory analytikov úseku meny, štatistiky a výskumu (ÚMS). Šírenie je povolené bez predchádzajúceho súhlasu, avšak s uvedením zdroja „Analytici ÚMS“. Ak nie je uvedené inak, časové rady sú sezónne očistené použitím vlastných sezónnych modelov.

zreálnenie výdavkov na spolufinancovanie a **zahrnutie ostatných (nešpecifikovaných) politík** súčasnej vlády.

Graf 1 Dekompozícia vplyvov revízie hospodárenia verejného sektora v 2020 (v % HDP)

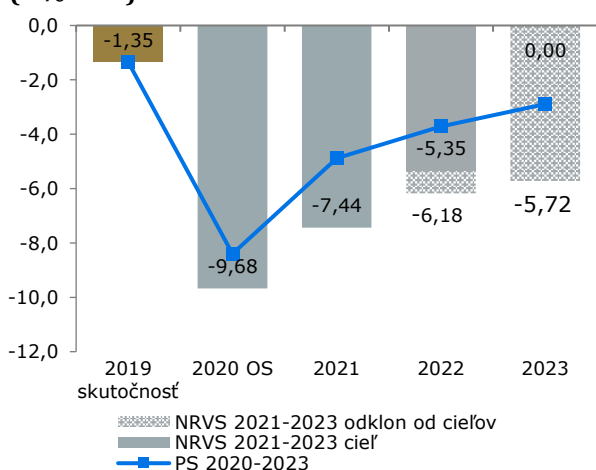

Zdroj: MF SR, výpočty NBS

Rozpočtové ciele na roky 2021 – 2023 uvažujú s postupnou konsolidáciou až k vyrovnanému hospodáreniu v roku 2023. Tu však rozpočet dopredu upozorňuje na otázku reálnosti tohto cieľa, ktorý je vláda povinná predložiť na základe súčasne platnej legislatívy¹. Rozpočet sa preto v rokoch 2022 a najmä v 2023 odkláňa od navrhnutých cieľov (graf č. 2) a rozpočtované úrovne salda očakávajú postupnú konsolidáciu na úroveň deficitu 5,72 % HDP v roku 2023.

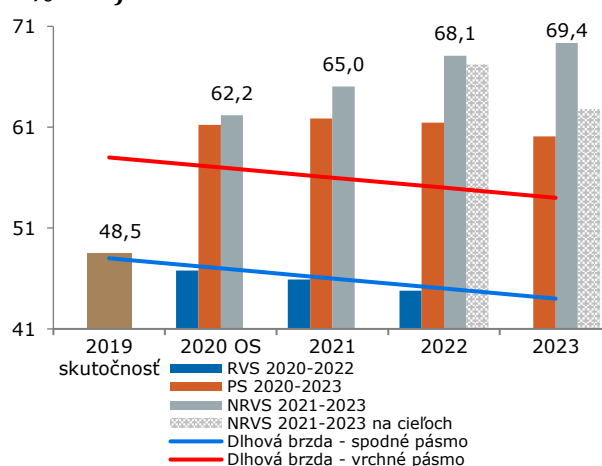
Úroveň verejného dlhu by mala byť v tomto roku taktiež výrazne ovplyvnená súčasnou pandémiou. V roku 2020 sa očakáva dlh na úrovni 62,2 % HDP, čo je o viac ako 5 p. b. nad vrchným limitom dlhu stanoveným dlhovou brzdou². Vysoké úrovne rozpočtovaných deficitov na roky 2021 – 2023 majú potom za následok ďalší nárast verejného dlhu, ktorý by sa mal v roku 2023 pohybovať mierne pod úrovňou 70 % HDP.

Graf 2 Porovnanie vývoja deficitu verejnej správy (v % HDP)

Zdroj: MF SR, výpočty NBS

Graf 3 Porovnanie vývoja dlhu verejnej správy (v % HDP)

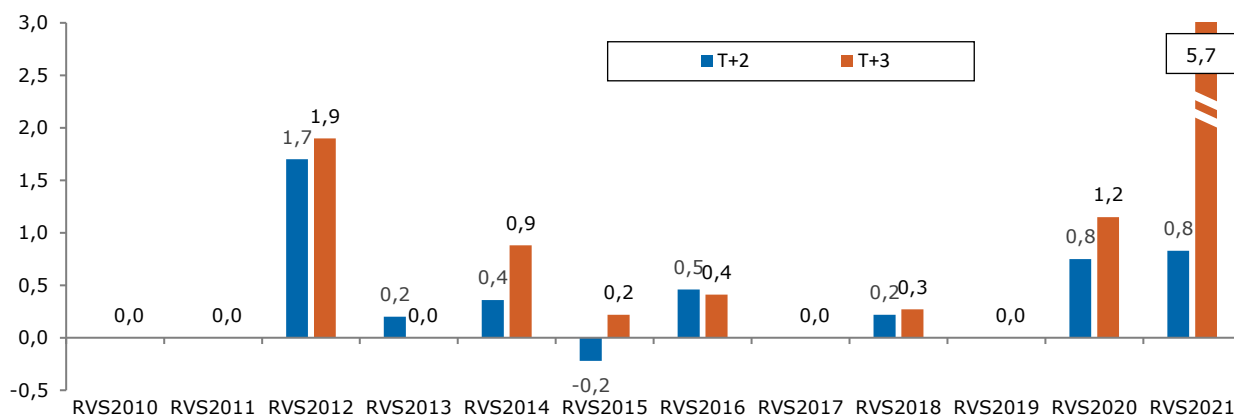

Zdroj: MF SR, výpočty NBS

¹ Podľa súčasného znenia ústavného zákona č. 493/2011 o rozpočtovej zodpovednosti pri takejto výške by bolo povinnosťou vlády predložiť rozpočet s vyrovnaným hospodárením.

² Na rok 2020 je jeho úroveň 57 % HDP.

Graf 4 Chýbajúce opatrenia na dosiahnutie cieľov v jednotlivých rozpočtoch VS (v % HDP)

Zdroj: MF SR, výpočty NBS

2. Vývoj v porovnaní so scenárom nezmenených politík (NPC)

Scenár nezmenených politík MF SR (NPC) indikuje pre rok 2021 deficit vo výške 6 % HDP, ktorý je oproti rozpočtovanému saldu nižší o 1,5 p.b. HDP.

Rozpočtovaný deficit navyšuje najmä rezerva pre nepriaznivý priebeh pandémie vo výške 1,1 % HDP a fiškálne stimuly v podobe daňových opatrení a vyšších sociálnych dávok, ktorých náklady sú len z časti kompenzované vyššou spotrebnou daňou z tabaku, zmrazením rastu minimálnych dôchodkov a viazaním výdavkov na mzdy a prevádzkové náklady.

NPC pre roky 2022 a 2023 naznačuje deficitné hospodárenie vo výške 6,4 % HDP. Ciele NRVS sú pritom stanovené vo výške -5,35 a 0,0 % HDP. Ich dosiahnutie by si vyžadovalo prijatie nešpecifikovaných opatrení vo výške 0,8 a 5,7 % HDP.

Rozpočet explicitne deklaruje nereálnosť vyrovnaného hospodárenia v 2023, ktoré vyplýva zo súčasného znenia ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti

3. Riziká, resp. porovnanie s predikciou NBS za rok 2020

NBS aktuálne odhaduje vplyv pandémie koronavírusu na saldo verejných financií vo výške -3,8 mld. eur, najmä z dôvodu výpadku daňových a odvodových príjmov a zvýšených sociálnych výdavkov. Zvyšné riziká deficitu oproti rozpočtu na rok 2020 očakáva na úrovni -1,8 mld. eur.

Väčšina rizík identifikovaných v rozpočte na roky 2020 – 2022 sa naplňa. Najvýraznejšie riziká boli identifikované pri podhodnotení verejných výdavkov (investícií a kompenzácií), ktoré sa naplňajú, v prípade investícií nad rámec očakávania. Metodické riziká (napr. zohľadnenie príjmov z emisných kvót podľa metodiky ESA 2010, metodické zaznamenanie superdividend a i.) sa naplňujú v plnej miere, z legislatívnych rizík (napr. rozpočtovanie príjmov z eKasy a nanomarkerov, zvýšenie dane z tabakových výrobkov a i.) väčšina identifikovaných opatrení nepriniesla očakávané príjmy. Riziko v nedaňových príjmoch (najmä podrozpočtovanie nedaňových príjmov) sa taktiež naplňa, čím očakávaný deficit zlepšuje.

4. Roky 2021-2023

Scenár NBS očakáva v roku 2021 deficit na úrovni 5,8 mld. eur (6,3 % HDP), čo je o 1,32 mld. eur menej než cielený deficit. Rozdiel vyplýva z rozpočtovania rezervy na boj s pandémiou COVID-19 vo výške 1,1 mld. eur³, z vyšších výdavkov na tovary a služby (medzispotreba), vyšších investičných výdavkov financovaných z vlastných zdrojov (najmä v samospráve), a výdavkov na spolufinancovanie eurofondov. Nadhodnotené výdavky sú identifikované aj v dotáciách a odvode do rozpočtu EÚ. Na príjmovej strane sú podhodnotené nedaňové príjmy. Scenár NBS predpokladá zároveň vyšší rast miezd vo verejnej správe a vyššie kapitálové transfery, keď zohľadňuje riziko splátky a úhradu dividendy súkromným akcionárom zdravotných poisťovní. Na príjmovej strane očakáva nižšie daňové a odvodové príjmy a nižšie príjmy z dividend.

Rozdiel medzi scenárom NBS a NRVS sa v rokoch 2022 a 2023 postupne znižuje na 1,29 mld. eur resp. 0,942 mld. eur.

5. Rozpočtové vzťahy s EÚ

V rámci rozpočtových vzťahov, tak ako doposiaľ, by si malo Slovensko naďalej udržať pozíciu čistého prijímateľa zo spoločného rozpočtu (graf 5). V roku 2020 končí rozpočtový rámec EÚ pre roky 2014-2020 (tzv. 3. programové obdobie, resp. 3PO) a zároveň nasledujúci rok začína nové obdobie 2021-2027 (4PO). Za uplynulé desaťročie (2010-2019) dosahovali príjmy z EU v priemere 2,8% HDP, kým odvody do spoločného rozpočtu EÚ boli v priemere 1% HDP ročne, čo predstavuje 1,8% HDP čistého príjmu.

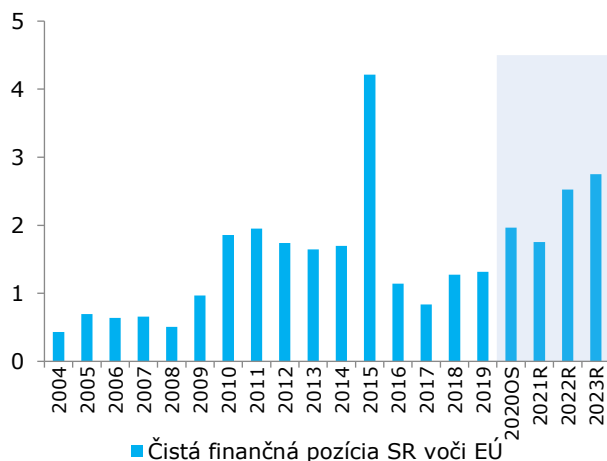
V prípade pomalého čerpania sa zvyšuje tlak na urýchlené dočerpanie v posledných rokoch⁴. Tomuto scenáru by mal podliehať aktuálny návrh rozpočtu, keďže záver horizontu (rok 2023) je zároveň posledným rokom čerpania eurofondov z 3PO (graf 6). Očakávané príjmy z EÚ podľa návrhu RVS by mali byť v rokoch 2020-2023 v priemere 3,4 % HDP, resp. čistá pozícia sa očakáva 2,2% HDP. Verejný sektor by podľa predpokladov rozpočtu z toho mal čerpať relatívne menej zdrojov ako súkromný sektor bez agrodotácií (priemerne 1,2% HDP). Hlavným faktorom je zrejme neurčitost' spojená s ich konečnou alokáciou a tak veľká časť zdrojov je v rozpočte zachytená na strane kapitálových transferov do súkromnej sféry.

Čerpanie fondov pre regionálny rozvoj v 3PO je charakterizované slabšou výkonnosťou, čo predstavuje tlak na vyššie čerpanie v nasledujúcich rokoch. Pri porovnaní s programovým obdobím 2007-2013 (2PO) sa v súčasnosti čerpajú eurofondy na 35% (zdroj MF SR, stav k septembru 2020), pričom v 2PO sa čerpalo o viac ako 10 p.b. (zdroj z NSRR, vlastné výpočty). Aj z medzinárodného porovnania vykazuje Slovensko nízku schopnosť absorbovať eurofondy.

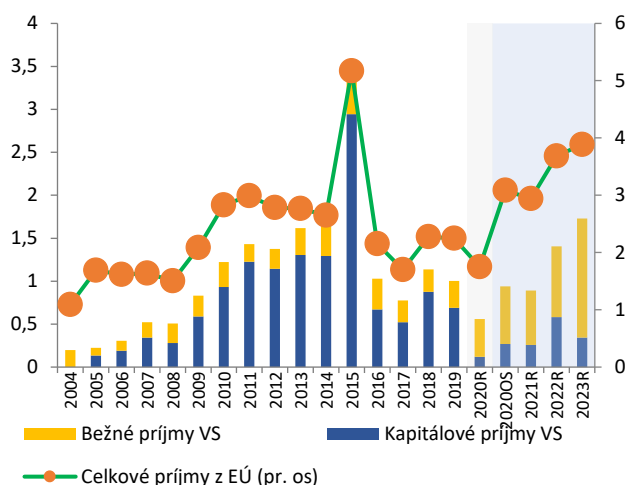
³ Scenár NBS predpokladá, že aktuálna druhá vlna pandémie bude kulminovať v prvej polovici novembra 2020 a postupne dôjde k stabilizácii situácie.

⁴ Skúsenosť z obdobia 2007-2013, keď v poslednom roku 2015 bolo extrémne vysoké čerpávanie eurofondov určených na regionálny rozvoj.

Graf 5 Čistá finančná pozícia voči rozpočtu EÚ (v % HDP)

Graf 6 Príjmy z rozpočtu EÚ (v % HDP)

Zdroj: MF SR, NBS, vlastné výpočty

Zdroj: MF SR, NBS, vlastné výpočty

V minulom roku bolo Slovensko v skupine krajín s najnižšou mierou čerpania⁵. V aktuálnom období táto skupina naďalej čerpá slabšie ako v 2PO okrem ČR. Česká republika sa zo skupiny vymanila, prekonal úroveň z 2PO a dobehla ostatné úspešnejšie krajiny (graf 7).

Pravdepodobným faktorom slabej absorpcie je oneskorená príprava pre nové obdobie a s tým neskoršie vyhlasovanie výziev na podávanie žiadostí o granty⁶. Táto strata sa odhaduje v rozmedzí 1 až 2 rokov, ktoré vznikli už na začiatku programového obdobia a pri pomerne nepružnom administratívnom systéme riadenia a implementácie je ťažké tento deficit dobehnúť v ďalších rokoch.

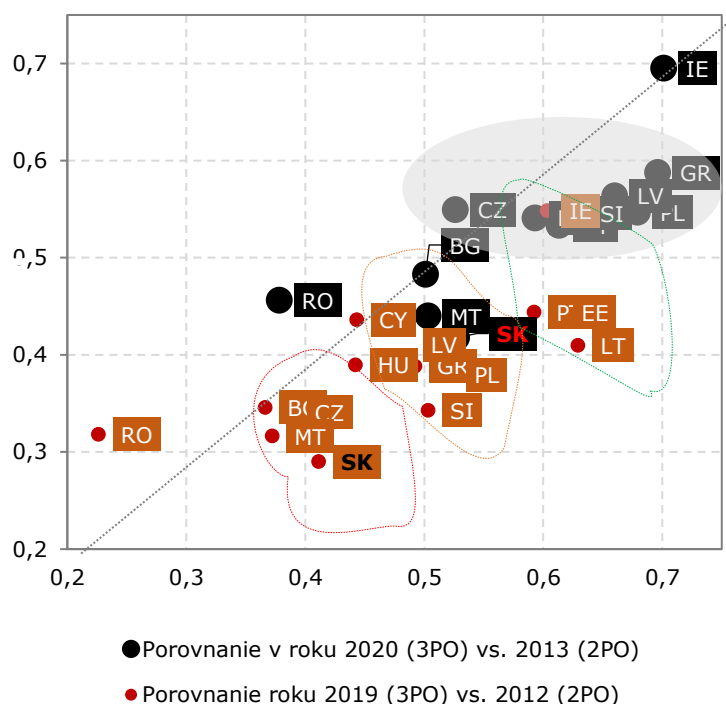
Európska rada sa v reakcii na pandémie dohodla na spoločnej akcii vytvoriť finančnú kapacitu na obnovu a posilnenie postihnutých ekonomík Únie, tzv. Nástroj EÚ pre budúce generácie (NEUBG) v celkovom objeme 750 mld. eur (v s.c. 2018). Pozostáva z niekoľkých tematicky viazaných nástrojov/fondov. Najvýznamnejší podiel má tzv. Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Fond obnovy).

Slovensko má možnosť čerpať v horizonte 6 rokov približne 7,5 mld. eur formou grantov a 6,8 mld. eur v úveroch. Podmienkou je predložiť EK na schválenie plán reforiem a investícií. Vzhľadom k tomu, že finálny obsah modernizačného plánu nie je známy, aktuálny návrh rozpočtu zatiaľ neuvažuje s príjmami z Fondu obnovy, ktorý by mal prednostne slúžiť na financovanie investícií a reforiem. Súčasťou NEUBG je aj nástroj ReactEU, z ktorého by mali byť prednostne financované náklady spojené s riešením následkov pandémie COVID-19. V horizonte rozpočtu sa uvažuje príjmami z ReactEU v objeme 780 mil. eur.

⁵ Čerpanie z pohľadu platieb odoslaných z EK.

⁶ Podľa dokumentu, aktuálne predloženom na medzirezortné pripomienkové konanie, „Návrh na určenie subjektov, ktoré budú vykonávať úlohy sprostredkovateľských orgánov pre Operačný program Slovensko (MIRRI SR)“ je okrem iného faktorom pomalého čerpania vplyv komplikovanej riadiacej štruktúry a časté zmeny v riadiacej dokumentácii. Oneskorenie v prípravnej fáze sa potom prejavilo v neskoršom zverejňovaní prvých výziev s dosahom na celkový posun implementačnej fázy v niektorých programoch.

Graf 7 Čerpanie štrukturálnych fondov EÚ v 2. a 3. programovom období (% z celkovej alokácie)

Zdroj: EK, vlastné výpočty

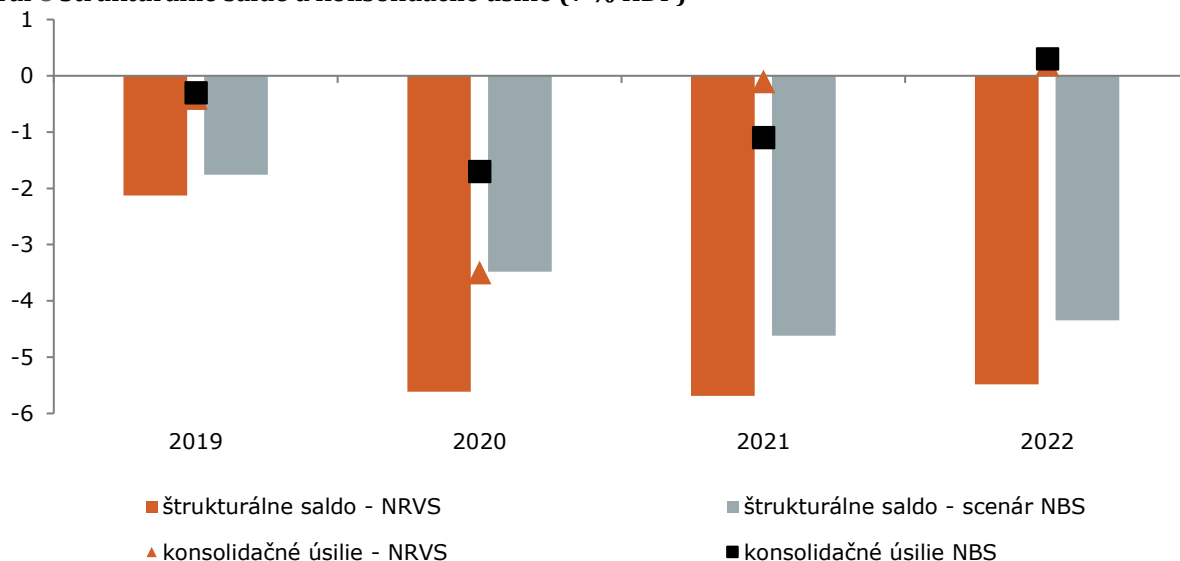
Je zrejmé, že sa jedná o bezprecedentnú príležitosť pre krajinu: budú sa dočerpávať prostriedky z 3PO, rozbiehať príjmy zo 4PO a čerpať ďalšie zdroje z NEUBG. V tomto smere je kľúčové, aby sa včas pripravili potrebné programové dokumenty, dostatočná a efektívna administratívna kapacita pre nové obdobie a včas pripravili výzvy/podnety na reálne čerpanie. Zároveň bude nutné sa vysporiadať so súčasným končiacim 3PO, kde ostáva stále pomerne významná časť alokácie nevyčerpaná. Za predpokladu, že dôjde k súbehu všetkých troch faktorov v relatívne krátkom období, možno očakávať výrazný impulz pre oživenie ekonomiky. Riziko je spojené s efektívnou alokáciou a čerpaním, nakoľko platí, že prostriedky možno čerpať len do určitého obdobia. Z uvedeného pramení zároveň aj riziko trvalej straty z nevyčerpaných zdrojov.

6. Štrukturálne saldo a fiškálny impulz

V roku 2021 očakáva predložený návrh rozpočtu neutrálnu fiškálnu politiku s miernou úrovňou štrukturálnej expanzie 0,1 p. b. HDP (Graf 8). Po odpočítaní rezervy na nepriaznivý priebeh pandémie však štrukturálny deficit zostáva na približne rovnakej úrovni. Medziročné zlepšenie ekonomickej aktivity (cyklická zložka) by malo prispieť k zlepšeniu nominálneho salda o 2,2 p. b. HDP. **Podľa scenára NBS by však fiškálna politika v roku 2021 mala pôsobiť expanzívne**, ťahaná najmä medziročným vývojom kompenzácií, výdavkov na zdravotníctvo, investícií a prijatými opatreniami na strane sociálnych výdavkov a daňových príjmov.⁷

⁷ Z dôvodu porovnateľnosti vychádza NBS scenár z jednorazových opatrení definovaných metodikou EK, uplatňuje však vlastnú kvantifikáciu.

Graf 8 Štrukturálne saldo a konsolidačné úsilie (v % HDP)

Zdroj: MF SR, ŠU SR, NBS, prepočty NBS

7. Plnenie rozpočtových pravidiel

Vymáhanie domácich rozpočtových pravidiel je pozastavené z dôvodu príchodu novej vlády a pandémie. V domácich podmienkach rozlišujeme dve kvantitatívne fiškálne pravidlá – zákon o rozpočtovej zodpovednosti (tzv. dlhová brzda) a pravidlo o vyrovnanom rozpočte (tzv. fiškálny kompakt). Príchodom novej vlády sa prísnejšie sankcie plynúce z dlhovej brzdy podľa zákona odkladajú na nasledujúce 2 roky. Pri fiškálnom kompakte bolo Slovensko na rok 2020 viazané výdavkovým limitom vyplývajúcim z aktivovaného korekčného mechanizmu v závere roka 2019. Účinnosť tohto pravidla prerušila súčasná pandémia⁸.

Po prepuknutí pandémie však 20. marca 2020 Európska komisia taktiež oznámila návrh aktivácie tzv. „všeobecnej únikovej klauzuly“ z pravidiel Paktu stability a rastu, ktorá bola následne 23. marca 2020 prvý raz od jej vzniku schválená ministrami financií EÚ. To má za následok dočasné vypnutie sankcií vyplývajúcich z ustanovení Paktu (v tomto prípade na rok 2020). Keďže situácia okolo pandémie je aj v súčasnosti spojená s veľkou mierou neistoty, pričom škody na ekonomikách nebude možné eliminovať v rámci jedného roka, 19. septembra 2020 Komisia oznámila, že všeobecná úniková klauzula ostane aktivovaná aj v roku 2021. Odporúča tak krajinám EÚ len postupné sťahovanie fiškálneho stimulu, s cieľom neohroziť hospodárske oživenie.

Oddelenie verejných financií

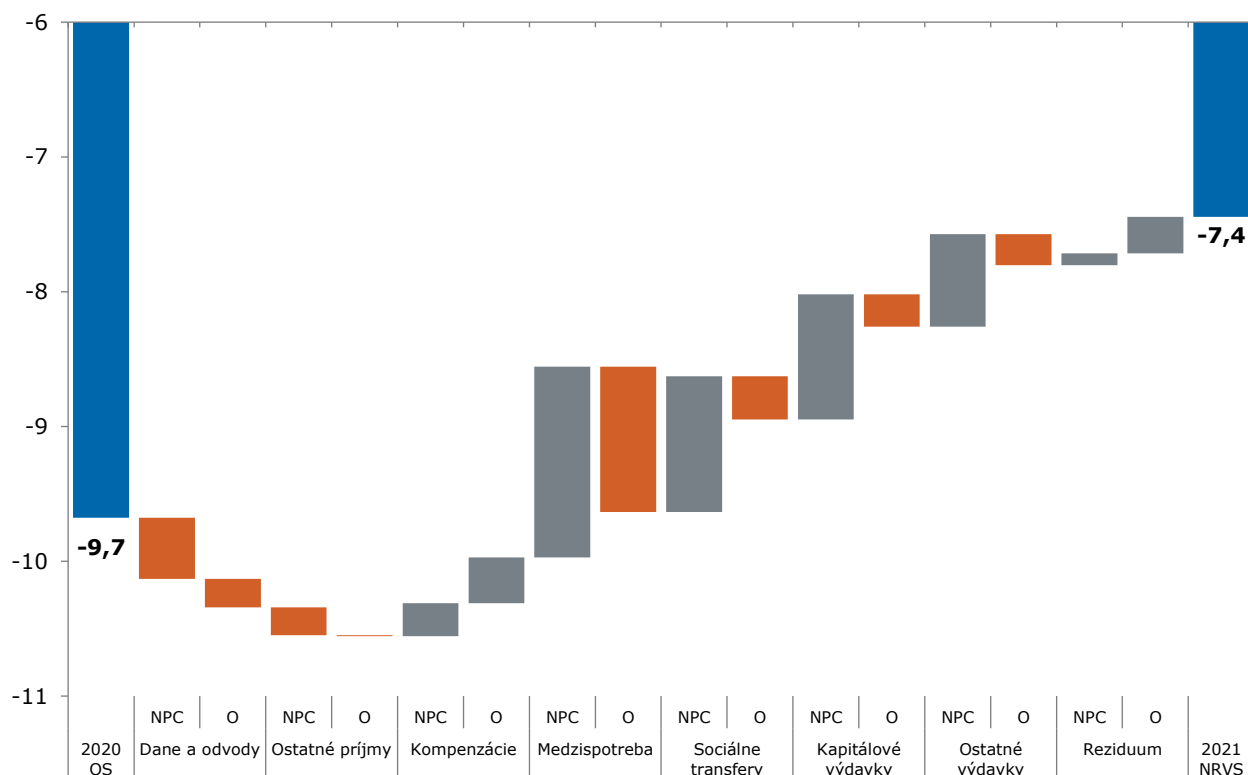
analytici@nbs.sk

⁸ [Vláda vyhlásila výnimočné okolnosti](#) a navrhla neuplatňovať korekčný mechanizmus dňa 24. júna 2020.

Príloha 1 Scenár nezmenených politík (NPC)

Ak by medziročne nedošlo ku zmenám v hospodárskych politikách vlády (tzv. NPC scenár), dosiahlo by saldo verejnej správy v roku 2021 deficit -6.0 % HDP. Východiskovým rámcom NRVS na roky 2021 – 2023 je odhad salda verejných financií v roku 2020, ktoré podľa MF SR aktuálne dosahuje výšku -9.7 % HDP. Konsolidácia vyplývajúca z NPC scenára je daná úsporami na výdavkovej strane a týka sa najmä medzispotreby, sociálnych výdavkov a kapitálových výdavkov.

Graf 9 Príspevok NPC scenára a rozpočtových opatrení (O) ku medziročnej zmene deficitu (v % HDP)

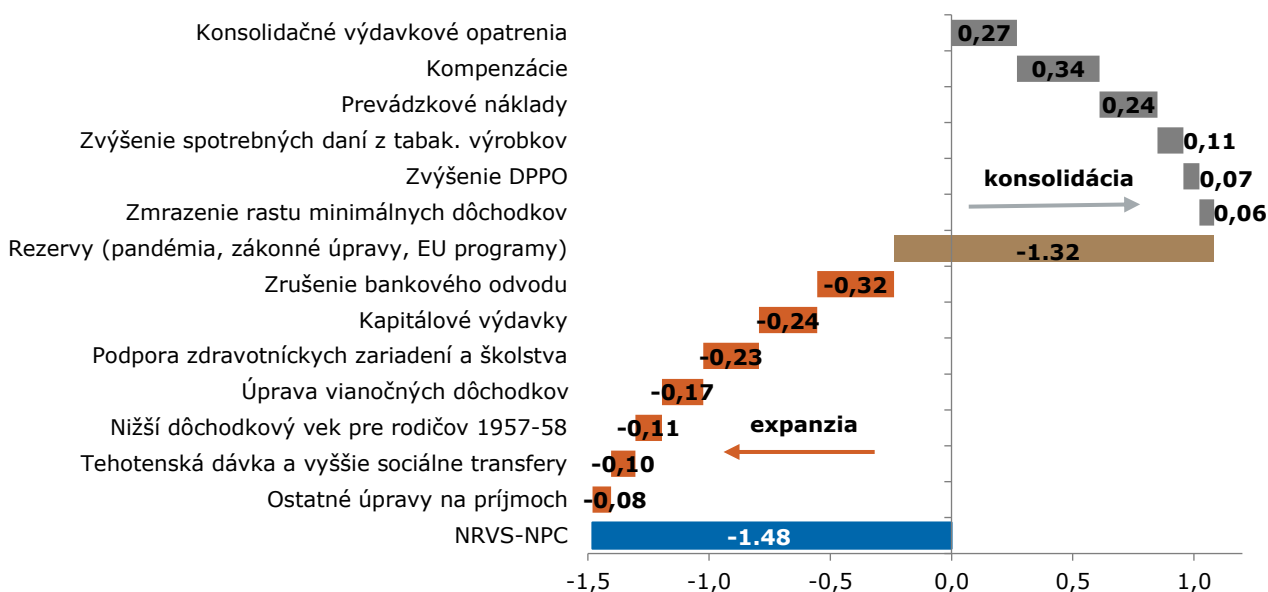

Zdroj: MF SR, prepočty NBS

Poznámka: NPC scenár je v jednotlivých položkách očistený o vplyv EU fondov, ktoré majú neutrálny vplyv na bilanciu. Rezíduum v rámci NPC reflektuje numerické nerovnosti, ktoré vznikli pravdepodobne v dôsledku zaokrúhľovania údajov. V prípade opatrení ide o nešpecifikované konsolidačné výdavkové opatrenia.

Rozdiel medzi bilanciou NRVS a NPC scenára dosahuje výšku -1,5 p. b. HDP a odráža expanzívny charakter fiškálnej politiky (Graf 10). NRVS pre rok 2021 počíta s expanzívnymi opatreniami v celkovej výške 2,8 % HDP (2 709 mil. eur), z ktorých však až 1,3 % HDP tvoria rezervy. Legislatívne opatrenia sa týkajú príjmovej i výdavkovej strany rozpočtu a zahŕňajú napr. zrušenie bankového odvodu, zavedenie tehotenskej dávky či skorší odchod do dôchodku pre osoby, ktoré vychovali deti. Konsolidačné opatrenia, ako viazanie mzdových a prevádzkových nákladov a zvýšenie sadzby dane z tabakových výrobkov, kompenzujú náklady expanzívneho stimulu len čiastočne (1,4 % HDP, 1 296 mil. eur).

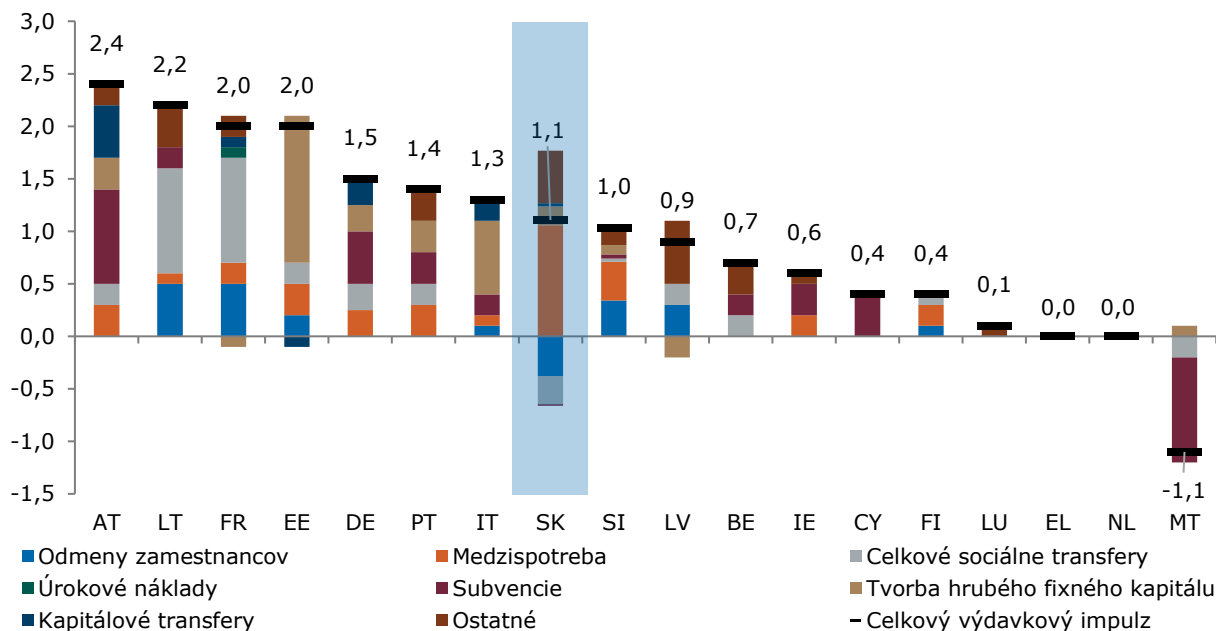
Graf 10 Rozpočtové opatrenia nad rámec NPC scenára (v % HDP)

Zdroj: MF SR, prepočty NBS

Po očistení o rezervu na druhú vlnu pandémie vo výške 1,1 % HDP je fiškálny impulz do ekonomiky minimálny. Európska komisia pritom vo svojich odporúčaní nabáda k podpore zotavovania ekonomík. Z medzinárodného porovnania rozpočtových plánov vyplýva, že Slovensko ako jediná krajina plánuje výrazný výdavkový impulz cez medzispotrebu.

Graf 11 Štruktúra výdavkového impulzu naprieč krajinami eurozóny v roku 2021 (v % HDP)

Zdroj: Európska komisia (národné rozpočtové plány), prepočty NBS

Poznámka: Výdavkový impulz zobrazuje zmeny vo výdavkoch návrhu rozpočtu pre rok 2021, ktoré sú nad rámec scenára nezmenených politík. Španielsko nebolo brané do úvahy z dôvodu nedostatku dát. Úprava výdavkov reflektuje numerické nerovnosti, ktoré pravdepodobne vznikli v dôsledku zaokrúhľovania údajov.

Vývoj verejných financií v roku 2020 významne ovplyvňuje prebiehajúca pandémia ochorenia COVID-19, čo vplýva aj na očakávané príjmy a výdavky verejnej správy. Tie sú ovplyvnené ministerstvom odhadovaným prepadom ekonomiky na úrovni 6,7 % a prijímaním záchranných opatrení zo strany vlády. Navyše sú zohľadnené výdavky, ktoré neboli v dostatočnej miere kryté už v schválenom rozpočte, alebo neboli rozpočtované vôbec.⁹

Príjmy rozpočtu verejnej správy pravdepodobne by mali poklesnúť oproti rozpočtovanej úrovni o 1,2% HDP. V štruktúre to vysvetľuje hlavne **výpadok daňových príjmov (1,4% HDP**, čo predstavuje takmer 1,6 mld. eur) **súvisiaci s nepriaznivým vplyvom pandémie na ekonomický vývoj**. Daňové príjmy ovplyvnilo aj nenaplnenie očakávaných príjmov z označovania palív nanomarkermi a z eKasy (v rozpočte boli nad rámec daňových príjmov schválených Výborom pre daňové prognózy). Výpadok príjmov sa očakáva z emisných kvót, z odvodu z hazardných hier, nižšie príjmy predpokladá Agentúra pre núdzové zásoby ropy a ropných výrobkov, Environmentálny i Národný jadrový fond. Daňové príjmy, naopak, zvyšuje imputácia príjmov zo schémy dotovania obnoviteľných zdrojov energie.

V roku 2021 by daňové príjmy mali medziročne vzrásť o 3,3% (o 3,9% priame dane a o 3% nepriame dane), čo zohľadňuje očakávané oživenie ekonomiky s medziročným rastom na úrovni 5,5%. Pozitívne na ich vývoj bude pôsobiť zvýšenie dane z tabakových výrobkov od roku 2021, negatívne sa prejaví na horizonte prognózy zrušenie osobitného odvodu vybraných finančných inštitúcií od polovice roka 2020.

V rámci **príspevkov na sociálne zabezpečenie** dochádza v roku 2020 v porovnaní s rozpočtom k **výpadku príjmov na úrovni 0,6% HDP, ktorý súvisí s poklesom odvodov pod vplyvom pandémie** vrátane odpustenia odvodov zavretým prevádzkam. Odvodové príjmy by mali medziročne rásť v roku 2021 o 6,4% vplyvom očakávaného zlepšenia situácie na trhu práce spojeného s rastom zamestnanosti a miezd. V roku 2023 sa plánuje zavedie ročného zúčtovania sociálnych odvodov, čo taktiež by malo navýšiť odvodové príjmy.

V **nedaňových príjmoch** sa v porovnaní so schváleným rozpočtom na rok 2020 očakávajú mierne nižšie tržby ako následok pandémie (0,1% HDP) a zohľadnenie nerozpočtovaných titulov (tržby súvisiace s umeleckou produkciou a výrobou softvéru na vlastné použitie a naturálne mzdy), ktoré zvyšujú ich úroveň o približne 0,1 % HDP. V rámci dôchodkov z majetku sa očakáva zníženie príjmov rozpočtu verejnej správy vo výške 0,2% HDP, a to najmä v súvislosti s poklesom príjmov z dividend (vo výške takmer 181 mil. eur) z dôvodu nižších príjmov od spoločnosti SPP, Stredoslovenskej i Východoslovenskej distribučnej. Predpokladá sa nevyplatenie dividend zo spoločnosti SEPS. **Granty a transfery rastú oproti rozpočtu o 1,0 % HDP¹⁰, a to najmä v súvislosti so zvýšeným čerpaním prostriedkov z rozpočtu EÚ vo výške 0,5 % HDP.**

V roku 2021 by nedaňové príjmy mali rásť medziročne o 5.0 %, k čomu prispeje rast tržieb vo výške 9,6 %, ako aj rast dôchodkov z majetku vo výške 39,6%. Dividendy medziročne porastú o 65%, za čím sú očakávané vyššie riadne dividendy najmä z SPP a SSE, ale i z ostatných energetických spoločností. Na rozdiel od roku 2020 sa očakáva vyplatenie dividend aj zo SEPS. Medziročný nárast o 4,6 % sa

⁹ Zároveň hodnoty príjmov a výdavkov ovplyvňujú imputácie v zmysle metodiky ESA 2010, ktoré neboli zahrnuté v schválenom rozpočte (FISIM, naturálne mzdy, umelecká produkcia, softvér) a sú bez vplyvu na bilanciu.

¹⁰ Súčasťou týchto príjmov sú aj príjmy štátneho rozpočtu za korekcie EÚ vo výške 314 mil. eur, ktoré sú v rovnakej výške súčasťou zvýšených výdavkov štátneho rozpočtu na medzispotrebu.

rozpočtuje aj pri grantoch a transferoch¹¹ vplyvom vyššieho čerpania prostriedkov z rozpočtu EÚ s prijímateľom vo verejnej správe (16,7 %).

Výdavky verejnej správy by mali v roku 2020 vzrásť oproti rozpočtovanej úrovni o skoro 8% HDP, z čoho vplyv nekrytých titulov predstavuje 2% HDP a vplyv pandémie 1,9%. Okrem toho výdavky prekročia rozpočtovanú úroveň aj z dôvodu vyššieho čerpania EU fondov a súvisiaceho spolufinancovania ako i **zapracovania nerozpočtovaných položiek**. V roku 2021 sa rozpočtuje medziročný nárast celkových výdavkov o 1,2%¹², ktorý je výsledkom rastu bežných výdavkov o 3,4% a poklesu kapitálových o 20%.

Sociálne výdavky by mali byť oproti rozpočtu 2020 vyššie o 1,9% HDP a to najmä z dôvodu opatrení na zmiernenie vplyvov pandémie (1,2% HDP), kde ide najmä o nárast výdavkov na nemocenské dávky (324 mil. eur), dávky v nezamestnanosti (207 mil. eur), zvýšené výdavky v súvislosti s opatreniami aktívnej politiky trhu práce (520 mil. eur). Nekryté potreby (0,3 % HDP) zvyšujú výdavky najmä v súvislosti so zabezpečením 13. dôchodku. Oproti rozpočtu sa očakávajú vyššie nemocenské dávky a dávky v nezamestnanosti. V roku 2021 by mali sociálne výdavky mierne klesnúť (0,7%). Dôvodom sú nižšie predpokladané výdavky na dávky spojené s pandemiou COVID-19 ako nemocenské dávky, ošetrovné a aj dávky v nezamestnanosti.

Výdavky na tovary a služby by mali oproti rozpočtu vzrásť o 2% HDP z čoho opatrenia v súvislosti s COVID-19 predstavujú 0,3% HDP. **Dofinancovanie nekrytých potrieb predstavuje 0,7% HDP** a zahŕňa výdavky na druhú vlnu boja proti pandémie, úhradu korekcií EU a dofinancovania potrieb viacerých rezortov (doprava, vnútro, väzenstvo, rekonštrukcia študentských domovov). Oproti schválenému rozpočtu sa očakáva vyššia medzispotreba v rámci samosprávy, zdravotníckych zariadení, verejných vysokých škôl. Výdavky na tovary a služby porastú v 2021 medziročne o 10,7 %, súčasťou je aj rezerva na boj s ochorením COVID-19 v objeme 1,04 mld. eur.

Verejné investície sa očakávajú oproti rozpočtu vyššie o 1,9% HDP predovšetkým zohľadnením nekrytých titulov v objeme 0,7% HDP, kde sa očakáva dofinancovanie investičných potrieb najmä NDS a rezortov obrany a vnútra. Prekročenie rozpočtovanej úrovne investícií sa očakáva aj v územnej samospráve, v zdravotníckych zariadeniach a u železničných spoločností (v celkovej výške 0,3% HDP). V roku 2021 sa očakáva pokles investícií o 3,5% z dôvodu nižšieho čerpania EU fondov. Na konci horizontu rozpočtu sa očakáva dodávka vojenskej techniky.

Výdavky verejného zdravotného poistenia sa očakávajú nepatrne vyššie (0,03% HDP) oproti rozpočtu na rok 2020. Na zmiernenie ekonomických dôsledkov pandémie a v zmysle nového spôsobu financovania zdravotníctva sa predpokladá **dofinancovanie verejného zdravotného poistenia vo výške 246 mil. eur zo štátnych finančných aktív** navýšením základného imania Všeobecnej zdravotnej poisťovne¹³.

V roku 2021 by mali rásť výdavky verejného zdravotného poistenia o 4,5%. Úsporné opatrenia by mali znížiť výdavky o 107 mil. eur (lieky, zdravotnícke pomôcky, CT a MR vyšetrenia) a takto uvoľnené prostriedky sa plánujú investovať na nové politiky do podfinancovaných oblastí (podpora všeobecných lekárov, dlhodobá starostlivosť, podpora duševného zdravia). Rozpočet v roku 2021 navyšuje zrušenie doplatkov za lieky pre vybrané skupiny obyvateľstva (37 mil. eur), zabezpečenie liekov pre pacientov

¹¹ Po očistení roku 2020 o EÚ korekcie vo výške 314 mil. eur, ktoré majú neutrálny vplyv na bilanciu.

¹² Očistené v roku 2020 v tovaroch a službách o korekcie EÚ vo výške 314 mil. eur.

¹³ Vláda na rokovaní dňa 7.10.2020 [odsúhlasila](#) 100 mil. eur a na rokovaní 11.11.2020 [schválila](#) ďalších 98 mil. eur

so svalovou atrofiou ako aj vyššie platby lekárňam za pohotovosť. V kapitole Ministerstva zdravotníctva SR sú rozpočtované výdavky na dofinancovanie zdravotníckych zariadení vo výške 125 mil. eur každoročne.

Kompenzácie zamestnancov sa v roku 2020 zvyšujú oproti schválenému rozpočtu o 0,7% HDP. Oproti schválenému rozpočtu sa očakávajú vyššie mzdy u príspevkových organizácií, zdravotníckych zariadení, v územnej samospráve a vysokých školách celkovo o 0,3% HDP. Kompenzácie zohľadňujú aj odmeny pre pracovníkov v prvej línii v rámci boja proti COVID-19 (0,1% HDP), dofinancovanie nekrytých titulov (väzenstva a súdnictva, v školstve najmä platy asistentov) a vplyv rýchlejšej realizácie EU projektov. V roku 2021 by mali kompenzácie mierne klesnúť (0,4%), keď rozpočet neočakáva pre zamestnancov financovaných zo štátneho rozpočtu valorizáciu plátov.

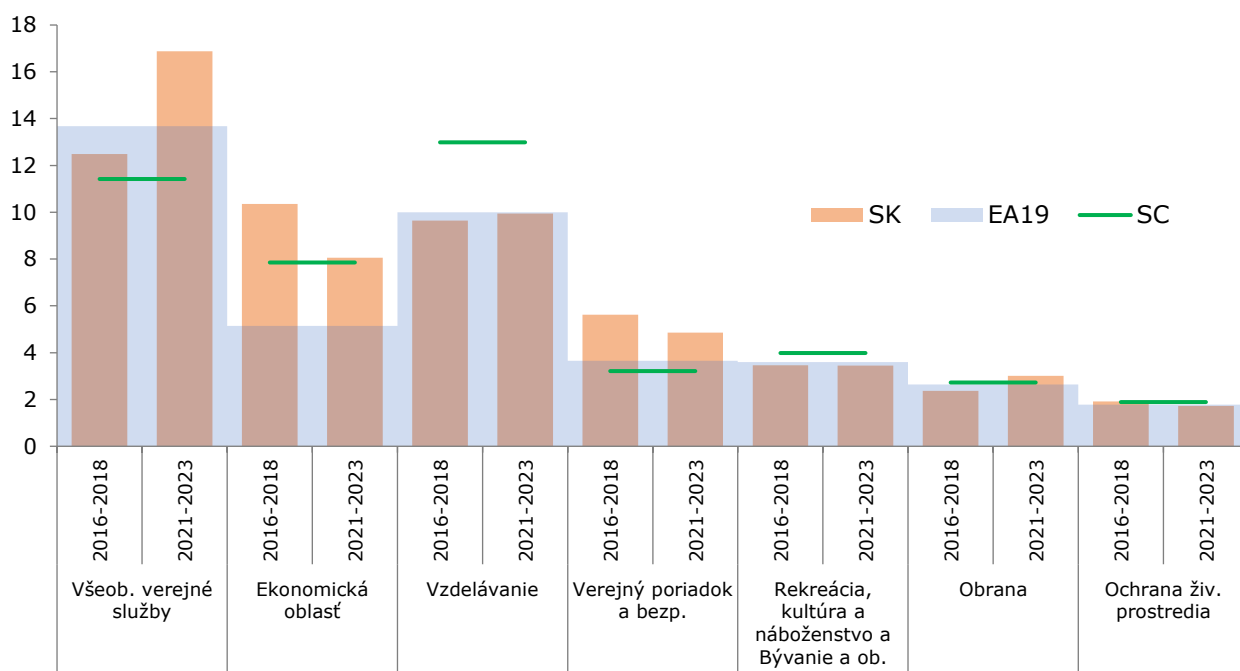
Dotácie sa v roku 2020 predpokladajú v porovnaní s rozpočtom vyššie o 0,9% HDP a to najmä vplyvom zapracovania nerozpočtovaných titulov, predovšetkým imputáciou podpory výroby energie z obnoviteľných zdrojov (0,6% HDP). Minimalizovanie ekonomických dôsledkov COVID-19 zvyšuje subvencie o 0,1% HDP. V roku 2021 sa očakáva rast dotácií o 7,7%. To je spôsobené rastom nenormatívnych výdavkov v rezorte školstva, kde sa rozpočtuje 100 mil. na zvýšenie motivácie pre učiteľov pracovať v regionálnom školstve.

Kapitálové transfery by mali prekročiť svoj rozpočet o 0,7% HDP a to najmä z dôvodu zaznamenania transakcií, ktoré neboli rozpočtované: korekcií voči EÚ (245 mil. eur), prevzatia rizikových záruk poskytnutých Eximbankou (173 mil. eur) a splátky úveru zdravotnej poisťovne Dôvera (40 mil. eur). V roku 2021 by mali kapitálové transfery poklesnúť o 74%. Ide najmä o bazický efekt predchádzajúceho roka, kde je úroveň kapitálových transferov navýšená o očakávané korekcie EÚ, započítanie rizikovej expozície Eximbanky pri podpore exportu do Kuby a vyplatenie splátky investičnej pomoci pre Jaguar Land-Rover.

Celkové primárne výdavky VS (výdavky očistené o úrokové náklady) by mali v priemere dosiahnuť v rokoch 2021-2023 úroveň 46,8 % HDP. Mimo sociálnych výdavkov a výdavkov na zdravotníctvo, ktoré tradične spolu predstavujú viac než polovicu verejných výdavkov podľa funkčnej klasifikácie (COFOG), významný podiel výdavkov by mal smerovať v horizonte rozpočtu do oblasti všeobecných verejných služieb. Relatívny nárast výdavkov v tejto oblasti by mal byť spôsobený rezervami. Finálne použitie, v prípade že sa minú, môže byť napokon iné. V prípade, že sa použijú na riešenie dosahu pandémie, možno skôr očakávať nárast výdavkov na zdravotníctvo, resp. na krytie výpadku daňových príjmov. V porovnaní s benchmarkom tzv. smart countries (SC)¹⁴ Slovensko však stále dáva relatívne veľa zdrojov na túto oblasť a aj pri pohľade na vývoj v predchádzajúcich rokoch nedochádza k výraznejšiemu posunu vo výdavkoch na vzdelávanie, kde je Slovensko blízko priemeru krajín eurozóny, no v porovnaní s krajinami s vyššou mierou životnej úrovne zaostáva. Na druhej strane výdavky na ekonomickú oblasť, kde možno priradiť rôzne veľké investičné projekty v regiónoch, do istej miery financované aj z prostriedkov EÚ, charakterizujú aktuálne rozvojové priority. V kontexte pripravovaného plánu reforiem a investícií, ktoré by mali byť financované aj z Fondu obnovy, možno očakávať posun v prioritných oblastiach smerom k vyšším výdavkom na vzdelávanie, digitalizáciu (ekonomická oblasť), ako aj do životného prostredia. Keďže pôsobenie priorít EÚ má plošnú platnosť pre celú EÚ, je možné, že dôjde k štrukturálnemu posunu výdavkov aj v benchmarku (eurozóna).

¹⁴ Krajiny (Nórsko, Švajčiarsko, Dánsko a Holandsko) dosahujúce v rámci Európy relatívne najvyššiu životnú úroveň v hodnotení [Better life index, OECD](#).

Graf 12 Primárne výdavky podľa funkčnej klasifikácie¹⁵ COFOG (% primárnych výdavkov)

Zdroj: MF SR, Eurostat , vlastné výpočty

¹⁵ Bez výdavkov spojených so starnutím populácie – sociálne a zdravotné výdavky. Táto oblasť je ovplyvnená okrem iného významne demografiou obyvateľstva, čo možno považovať za externý faktor. Na Slovensku sa čakáva nárast výdavkov spojených so starnutím populácie v nastávajúcich 30. a 40. rokoch tohto storočia.

Príloha 3 Porovnanie so scenárom NBS (2021)

Riziká rozpočtu v roku 2021 z pohľadu scenára NBS sú vnímané smerom k nižšiemu deficitu.

Kým v návrhu rozpočtu sa očakáva deficit 7,1 mld. eur, resp. 7,4 % HDP, podľa scenára NBS by mal byť po zohľadnení identifikovaných rizík deficit nižší približne o 1,3 mld. eur na úrovni 5,8 mld. Eur (6,3% HDP). Kým na príjmovej strane sú riziká relatívne vybilancované, faktory pôsobiace smerom k nižšiemu deficitu by mali byť koncentrované na výdavkovej strane, čiastočne ovplyvnené aj rozpočtovaním rezerv najmä na 2. vlnu pandémie.

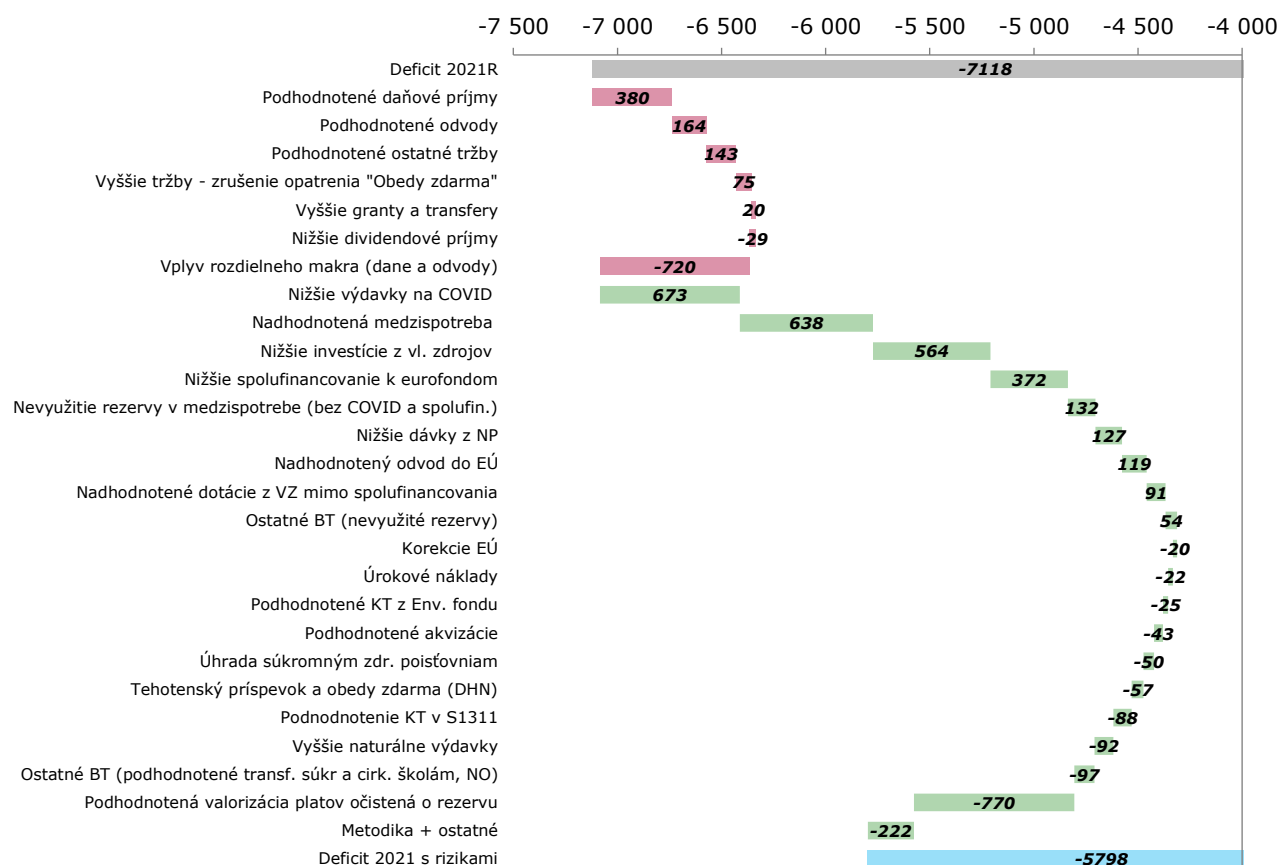
Na strane príjmov sa očakáva negatívny vplyv rozdielných makroekonomických predpokladov na daňové a odvodové výnosy. Na druhej strane pri odlišnom predpoklade makroekonomického vývoja sa očakáva nižší dividendový výnos z vlastníckych podielov najmä v podnikoch energetického sektora.

Na výdavkovej strane scenár NBS reflektuje riziko nadhodnotených výdavkov čiastočne ovplyvnených aj z nevyužitia rozpočtovaných rezerv. Časť z rezerv by mala byť využitá na boj s pandemiou COVID-19, kedy sa očakáva približne ich polovičné použitie na pomoc zamestnanosti, resp. predpokladom je aj krytie zlyhaných úverov krytých štátnymi garanciami. Pri výdavkoch na nákup tovarov a služieb (medzispotreba) scenár NBS očakáva nižšie čerpanie v porovnaní s neodôvodneným plánom čerpania v štátnych rozpočtových organizáciách a to aj po očistení o vytvorené rezervy.

Scenár NBS predpokladá tiež **na nižšej úrovni investície financované z vlastných zdrojov bez spolufinancovania.** NBS očakáva, že významný podiel si naďalej zachovávajú prostriedky EÚ a spolufinancovanie, čo by za predpokladu substitúcie malo pôsobiť na nižšie investície financované z vlastných zdrojov. Spolufinancovanie k fondom EÚ sa očakáva nižšie najmä z titulu očakávania nižšieho spolufinancovania poľnohospodárskych fondov v porovnaní s rozpočtom. Výdavky nemocenského poistenia scenár NBS očakáva na nižšej úrovni, hlavne pri predpoklade odlišného vývoja počtu poberateľov nemocenskej dávky. Úsporu NBS očakáva aj pri nižšom odvode do rozpočtu EÚ, kde sa predpokladá, že v rozpočte sa uvažuje s určitou rezervou pri neistote spojenej s prijatím nových vlastných zdrojov EÚ v rámci budúceho programového obdobia. Nadhodnotenie v dotáciách možno vnímať najmä vplyvom započítania nenormatívnych výdavkov rezortu školstva, ktoré sa v rozpočte zahrnuli do dotačných výdavkov. Ide najmä o výdavky na podporu učiteľov v regionálnom školstve (čo možno vnímať zároveň ako zdroj dodatočných mzdových výdavkov).

Na druhej strane sa niektoré položky javia byť podhodnotené. Najväčšie riziko podhodnotenia výdavkov je vnímané vo výdavkoch na mzdy zamestnancov štátnej správy (očistené o rezervy), kedy sa v rámci rozpočtu neuvažuje s valorizáciou platov pre zamestnancov financovaných zo štátneho rozpočtu. Existuje tiež riziko vyšších kapitálových transferov v centrálnej vláde vrátane grantov poskytnutých z Environmentálneho fondu, absencie zdrojov pre prípadne korekcie k fondom EÚ, transferu súkromným zdravotným poisťovniam a výdavkov na nákupy pozemkov pri realizácii nových investičných projektov. Riziko výdavkov je spojené aj s podhodnotením sociálnych transferov nezarátaním opatrenia úhrady tehotenského príspevku a vyššími výdavkami na zdravotnú starostlivosť ako aj ostatných bežných transferov neziskovým organizáciám vrátane súkromných a cirkevných škôl.

Graf 13 Riziká rozpočtu na rok 2021 podľa scenára NBS (v mil. eur)

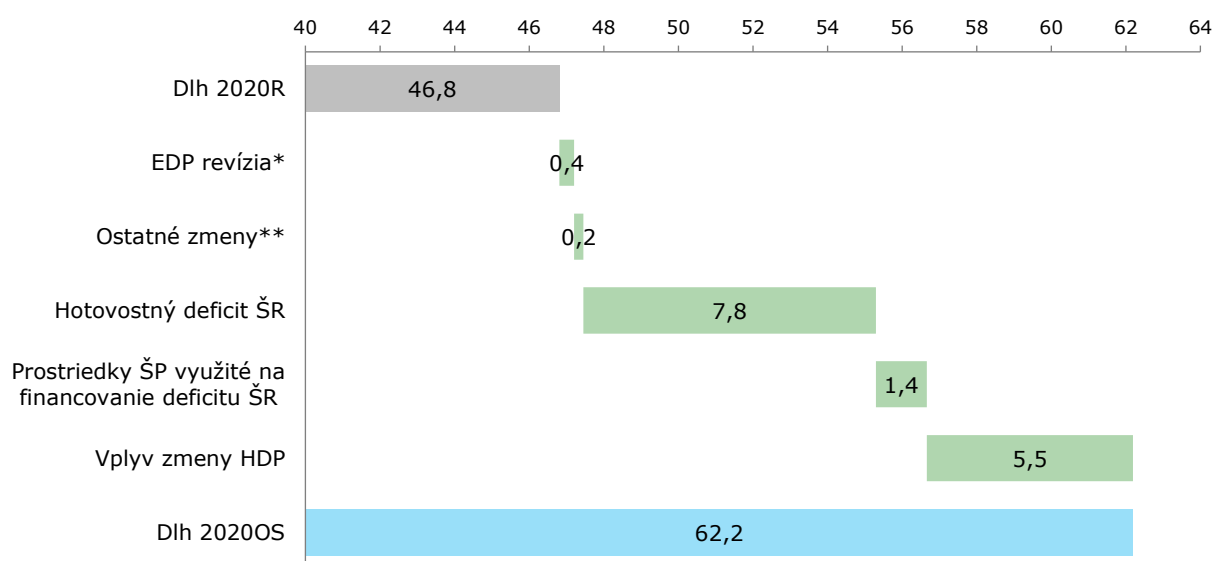
Zdroj: NBS, MF SR

Príloha 4 Hrubý dlh verejnej správy

Revízia prognózy ekonomického rastu a zhoršenie rozpočtového deficitu výrazne odklonilo dlh od trajektórie postupného poklesu. V pôvodnom rozpočte pre rok 2020 sa očakával dlh na úrovni 46,8% HDP s postupným poklesom až na úroveň 44,8% HDP v roku 2022. Očakávaný dlh podľa aktuálneho návrhu rozpočtu by mal v tomto roku dosiahnuť 62,2% HDP a presiahnuť tak hornú hranicu limitu pre dlh podľa zákona o rozpočtovej zodpovednosti (56%).

Revízia hotovostného deficitu štátneho rozpočtu mala zo všetkých faktorov najvýraznejší vplyv na nárast dlhu, nakoľko jeho financovanie by sa malo realizovať formou emisie nového dlhu. Zároveň v pôvodnom rozpočte sa uvažovalo, že časť deficitu bude financovaná z naakumulovanej hotovostnej rezervy. Pri súčasnom náraste finančnej potreby sa však tento zámer výrazne zredukoval, čo sa prejavilo v dodatočnom raste finančnej potreby. Uzavretie ekonomiky na jar a predpokladaný dosah 2. vlny sa prejavil na výraznom prehodnotení odhadu HDP smerom nadol. Revízia denominátora (HDP) by mala prispieť k vyššiemu dlhu dodatočnými 5,5 p.b. HDP.

Graf 14 Faktory vplyvu zmeny očakávaného dlhu v roku 2020 voči rozpočtu (v % HDP, resp. p.b. HDP)

Zdroj: MFSR a výpočty NBS

Poznámka: * spresnenie odhadu dlhu za rok 2019 v jarnej EDP notifikácii 2020 a revízia v jesennej notifikácii 2020

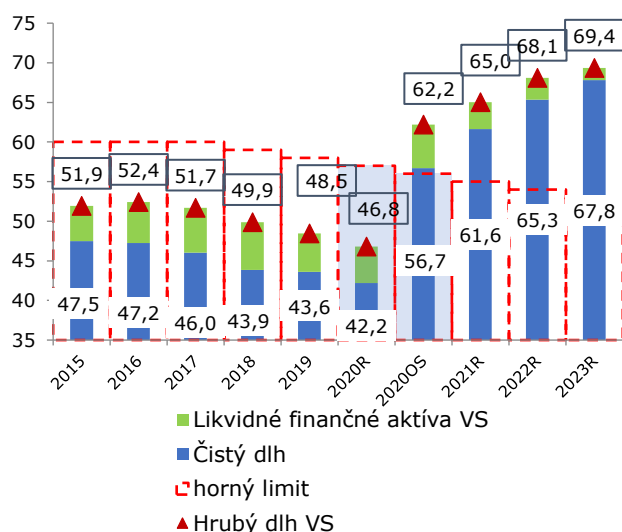
** Revízia dlhu ostatných subjektov VS voči očakávaniu v rozpočte a revízia ostatných faktorov (diskont, prečenenie a pod.)

Na výraznú finančnú potrebu v roku 2020 štát reagoval novou emisiou dlhu. Za prvých 10 mesiacov emitoval dlhopisy vrátane pokladničných poukázok v objeme 12,8 mld. eur (štátne dlhopisy 9,6 mld. eur). V porovnaní s priemernou emisiou v rokoch 2017-2019 (4,6 mld.) je to takmer trojnásobný objem. Priemerná splatnosť nového dlhu vážená hodnotou emisie bola približne 10 rokov s priemerným výnosom 0,2% p.a.

V horizonte rozpočtu sa predpokladá rastúci dlh až na úroveň 69,4% HDP. Pri súčasnom nastavení limitov pre dlh, by horná hranica mala byť presiahnutá o viac ako 16,4 p.b. HDP (horný limit pre rok 2023 je 53%)¹⁶. Aj napriek výraznému rastu nominálneho dlhu by však úrokové náklady spojené s novým dlhom nemali výrazne prispievať k nákladom dlhovej služby. Menová politika vytvára priaznivé podmienky financovania na finančných trhoch aj pre vlády. Nízke úrokové miery, ktoré z toho pramenia, by mali zviazať úrokové náklady a udržať ich na relatívne nízkej úrovni.

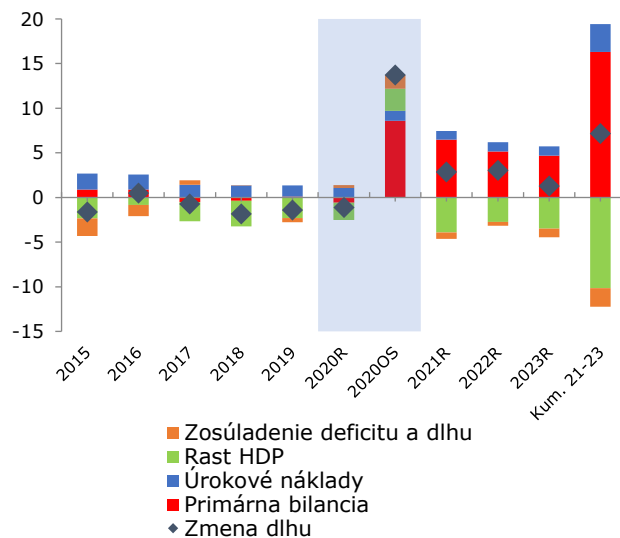
¹⁶ Na novú vládu sa vzťahuje prechodné obdobie, kedy sa neuplatňujú sankcie vyplývajúce z ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti po dobu 24 mesiacov, t. j. do roku 2022. V prípade, že by sa zákon nezmenil, od tohto obdobia by sa aplikovali príslušné sankcie. Pri naplnení aktuálneho výhľadu by zo zákona vyplývalo uplatnenie tých najprísnejších sankcií vrátane požiadania národnej rady o vyslovení dôvery vláde. V súčasnosti sa pripravuje novela ústavného zákona, ktorej súčasťou by mal byť prechod z konceptu sledovania hrubého dlhu na čistý dlh. Zároveň by sa mali upraviť aj sankčné pásma, čím by sa malo predísť neopodstatnenému uplatneniu sankcií v situácii negatívneho externého šoku na ekonomiku.

Graf 15 Dlh verejnej správy (v % HDP)

Zdroj: MFSR, ŠÚSR a výpočty NBS

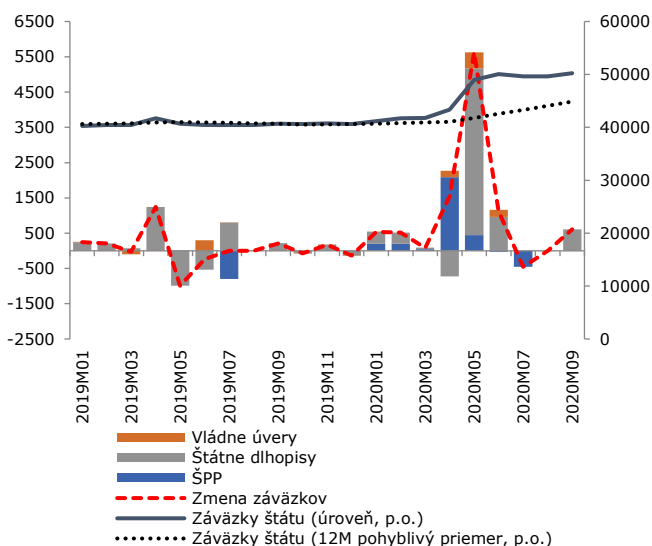
Graf 16 Faktory zmeny hrubého dlhu VS (v p.b.)

Zdroj: MFSR a výpočty NBS

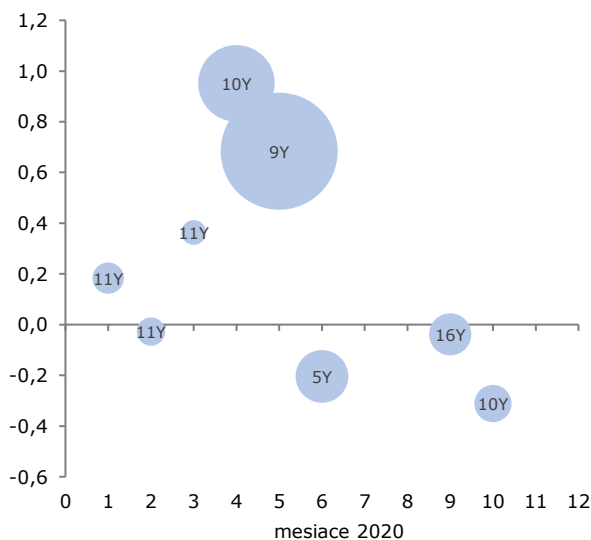
V budúcnosti však bude nutné tento dlh splatiť z prebytkového hospodárenia rozpočtu alebo refinancovaním cez nový dlh. S ohľadom na budúce generácie, ktoré budú čeliť novým výzvam (napríklad bremeno vyšších výdavkov spojených so starnutím populácie) by bolo namieste, aby sa prijali opatrenia na postupné splatenie časti tohto dlhu.

Graf 17 Vývoj vybraných záväzkov štátu (mil. eur)

Zdroj: MFSR, ŠÚSR a výpočty NBS

Graf 18 Priemerné náklady (výnos) z emisie nového dlhu za obdobie 10 mesiacov v roku 2020*

Zdroj: MFSR a výpočty NBS

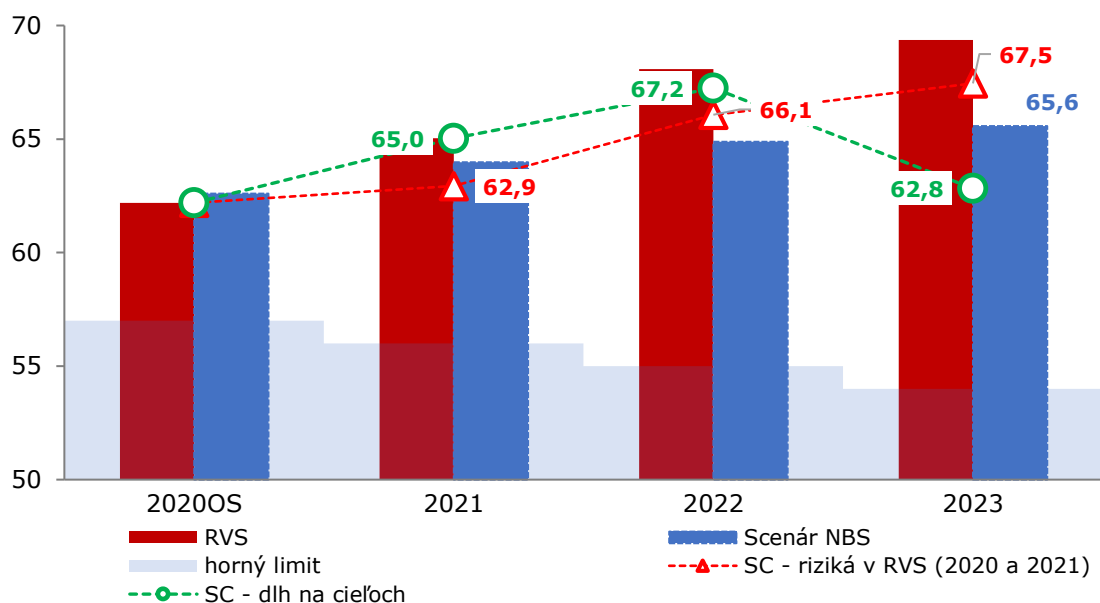
Podľa aktuálneho znenia ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti by mal dlh presiahnuť horný limit sankčných pásiem už v roku 2020, naďalej rásť a vzdďaľovať sa od horného limitu. V roku 2023 by mal byť horný limit na úrovni 53 %. Túto hranicu by dlh nedosiahol ani pri scenári rozpočtovej bilancie na cieľoch, kedy by dosiahol približne 63% HDP.

V prípade, že sa prijme predložená novela ústavného zákona, v rámci ktorého sa navrhuje prechod od sledovania hrubého dlhu na tzv. koncept čistého dlhu (dlh verejnej správy očistený o jeho likvidné finančné aktíva), **horný limit pre čistý dlh by bol v roku 2023 na úrovni 55%.** Čistý dlh s úrovňou takmer 68% HDP by ostal naďalej výrazne vzdialený od nového limitu.

Alternatívnym scenárom je možnosť použitia rezerv v roku 2021. Pri tomto scenári sa predpokladá, že časť vytvorenej rezervy, ktorá by sa prenášala do ďalšieho obdobia, by sa využila na čiastočné financovanie rozpočtového deficitu (predpoklad použitej rezervy 2 mld. eur). O túto sumu by sa menej emitovalo v roku 2021, čo by pozitívne prispelo k poklesu dlhu voči rozpočtovému plánu. Hrubý dlh by tak v tomto roku dosiahol úroveň približne 62,9 % HDP (scenár - riziká v RVS 2020 a 2021) a na konci horizontu by dosiahol úroveň 67,5 % HDP.

Podľa scenára NBS, kde sa predpokladajú aj nižšie rozpočtové deficity, spolu s využitím likvidných rezerv na financovanie schodku, ako aj iný (horší) makroekonomický vývoj, **by dlh rástol miernejšie na úroveň 65,6% HDP v roku 2023.**

Graf 19 Scenáre vývoja hrubého dlhu (% HDP)

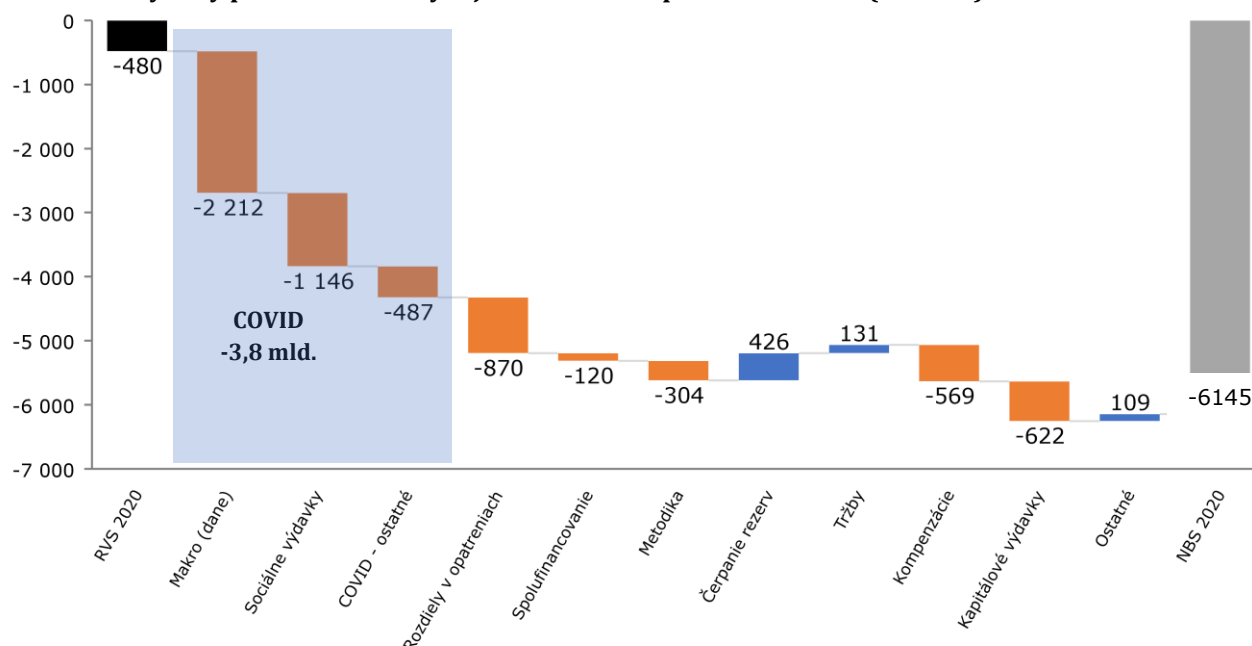
Zdroj: MFSR a výpočty NBS

Pri koncepte čistého dlhu, za predpokladu prijatia návrhu novely v aktuálnom znení, by sa v roku 2022, kedy by skončila platnosť únikovej klauzuly pre novú vládu, horný limit čistého dlhu nachádzal na úrovni 56%. Pri všetkých scenároch vrátane scenára podľa rozpočtového plánu by bol čistý dlh v tomto období stále vysoko nad limitom. Za takéhoto vývoja by sa na vládu vzťahovali najprísnejšie opatrenia o predložení rozpočtu na nasledujúci rok aspoň s vyrovnaným štrukturálnym saldom¹⁷.

¹⁷ Vláda musí predložiť rozpočet minimálne s vyrovnaným štrukturálnym saldom alebo prebytkové štrukturálne saldo ak je vysoké riziko dlhodobej udržateľnosti. Územná samospráva musí schváliť minimálne vyrovnaný rozpočet. Zároveň sa, okrem iného, národnej rade zdôvodňuje výška dlhu a neposkytujú prostriedky z rezervy predsedu vlády a rezervy vlády, predkladá návrh opatrení na zníženie dlhu a spojí hlasovanie o prijatí týchto opatrení s hlasovaním o vyslovení dôvery vláde.

Okrem vplyvov pandémie, NBS identifikovala aj dodatočné faktory vyššieho deficitu oproti rozpočtu na rok 2020 vo výške 1,8 mld. eur. Medzi hlavné riziká patrí najmä podhodnotenie kapitálových výdavkov rozpočtu a výdavkov na kompenzácie, na ktoré NBS v minuloročnej analýze upozorňovala. Na rok 2020 vplyv kapitálových výdavkov NBS odhaduje na 622 mil. eur, z čoho je 655 vplyv vyšších investícií. Toto riziko sa teda materializuje nad rámec pôvodne odhadovanej úrovne. Vyššiu úroveň kompenzácií očakáva NBS o 467 mil. eur. Na druhej strane, NBS upozorňovala aj na riziko vyšších výdavkov na tovary a služby, ktoré sa však zatiaľ nenapĺňa a na tejto položke sú tak doteraz oproti rozpočtu mierne úspory.

Graf 20 Analytický pohľad NBS na vývoj v roku 2020 v porovnaní s RVS (mil. eur)

Zdroj: NBS

Okrem jednotlivých podrozpočtovaných položiek identifikovala NBS aj významné riziko plynúce z legislatívnych opatrení (očistené o opatrenia súvisiace s pandemiou), ktoré v súčasnosti kvantifikuje na 870 mil. eur. NBS upozorňovala najmä na zahrnutie príjmov z eKasy a nanomarkerov (nad rámec daňových príjmov schválených Výborom pre daňové prognózy), príjmov zo zvýšenia dane z tabakových výrobkov (čo však vo finálnej verzii rozpočtu bolo vypustené) a zvýšenia poplatku za správu núdzových zásob ropy. Ani jeden z týchto príjmov sa nenaplnil, čím sa potvrdili riziká identifikované v minuloročnej analýze. Nad rámec týchto rizík prišlo k zmenám v tzv. „bankovom odvode“, kde síce prišlo k zdvojnásobeniu jeho sadzby, no v polovici roka 2020 bol zrušený. K legislatívnym rozdielom prispieva aj očakávané odpísanie nevymožiteľnej pohľadávky voči Kube, s ktorým NBS vo svojom scenári aktuálne uvažuje, ako aj vyššie výdavky na vianočné dôchodky vo výške 160 mil. eur. Na tieto bola v rozpočte vytvorená rezerva (samostatný vplyv v položke Čerpanie rezerv), na základe čoho ich NBS nepovažovala za riziko, no v priebehu roka 2020 prišlo k ich dodatočnému navýšeniu s negatívnym vplyvom na očakávanú bilanciu.

Metodické rozdiely prispievajú k zhoršenému očakávaniu na rok 2020 vo výške 304 mil. eur. Najväčšiu časť z nich tvorí aktualizácia príjmu z emisných povoleniek a metodické zaznamenanie superdividend, ale aj zohľadnenie vplyvu schémy podpory zelenej energie na deficit verejných financií. Na toto NBS vopred upozorňovala, pričom v súčasnosti to naďalej považuje za riziko očakávaného vývoja na rok 2020, ktoré sa napĺňa.

Ostatné faktory horšieho salda na rok 2020 tvorí najmä podhodnotená úroveň výdavkov financovaných z rozpočtu EÚ a s ňou súvisiace vyššie výdavky na spolufinancovanie, na ktoré bola však v rozpočte alokovaná rezerva (samostatný vplyv v položke Čerpanie rezerv) a iné, menšie vplyvy (vyššia úroveň dotácií, úrokových nákladov a ostatných transferov), vyplývajúce najmä z aktuálneho plnenia rozpočtu. Naopak, pozitívne na aktuálny vývoj pôsobia vyššie ako rozpočtované príjmy z tržieb vo výške 131 mil. eur, kde NBS v minuloročnej analýze upozorňovala na ich podhodnotenie. Toto pozitívne riziko je teda taktiež možné považovať za naplňujúce sa.

Príloha 6 Štrukturálny deficit, konsolidačné úsilie a fiškálny impulz

Návrh rozpočtu počíta so znížením štrukturálneho deficitu až v roku 2022, a to o 1 % HDP. Dosiahnutie toho cieľa je však podmienené prijatím zatiaľ nešpecifikovaných opatrení vo výške 830 mil. eur (0,8 % HDP). Konsolidačné úsilie vo výške 5,1 % HDP v roku 2023 vyplýva zo súčasného znenia ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti, ktoré bude pri aktuálnej prognóze hrubého dlhu verejnej správy vyžadovať vyrovnané hospodárenie a prijatie úsporných opatrení za viac ako 6 mld. eur (5,7 % HDP).

Tabuľka 1 Revízia štrukturálneho salda (% HDP)

		2019	2020	2021	2022	2023
1. Čisté pôžičky poskytnuté/prijaté	A: PS 2020 - 2023	-1,3	-8,4	-4,9	-3,7	-2,9
	B: NRVS 2021 - 2023	-1,3	-9,7	-7,4	-5,4	0,0
	Rozdiel B-A	0,0	-1,3	-2,6	-1,6	2,9
2. Cyklická zložka	A: PS 2020 - 2023	0,7	-2,8	-1,2	-0,5	-0,2
	B: NRVS 2021 - 2023	0,8	-2,1	-0,8	-0,7	-0,4
	Rozdiel B-A	0,1	0,7	0,4	-0,2	-0,2
3. Jednorazové efekty	A: PS 2020 - 2023	0,0	-1,6	0,0	0,0	0,0
	B: NRVS 2021 - 2023	0,0	-2,0	-1,0	0,0	0,0
	Rozdiel B-A	0,0	-0,3	-1,0	0,0	0,0
4. Štrukturálne saldo (4 = 1 - 2 - 3)	A: PS 2020 - 2023	-2,0	-4,0	-3,7	-3,2	-2,7
	B: NRVS 2021 - 2023	-2,1	-5,6	-5,7	-4,7	0,4
	Rozdiel B-A	-0,1	-1,7	-2,0	-1,4	3,1

Z hľadiska makroekonomického pôsobenia fiškálnej politiky NRVS znamená neutrálny dopytový impulz v roku 2021. Je výsledkom tlmiaceho pôsobenia čerpania EÚ fondov a expanzívneho pôsobenia domácej fiškálnej politiky v roku 2021. V prípade prijatia dodatočných opatrení na dosiahnutie rozpočtových cieľov by mala fiškálna politika v roku 2022 pôsobiť reštriktívne. Pri absencii opatrení by jej charakter určilo expanzívne pôsobenie čerpania EÚ fondov.

Scenár NBS predpokladá expanzívne pôsobenie fiškálnej politiky v rokoch 2021 a 2023 na úrovni 0,7 p. b. HDP¹⁸. V roku 2022 by mala pôsobiť neutrálne.

Tabuľka 2 Konsolidačné úsilie a fiškálny impulz NRVS 2021 - 2023

¹⁸ V roku 2023 je časť impulzu determinovaná predpokladmi o dodávkach vojenskej techniky.

Konsolidačné úsilie a fiškálny impulz (p. b. HDP)	2019	2020	2021	2022	2023
1. Čisté pôžičky poskytnuté / prijaté (ciele)	-1,3	-9,68	-7,44	-5,35	0,00
1. a Nešpecifikované opatrenia				0,8	5,7
2. Cyklická zložka *	0,8	-2,1	-0,8	-0,7	-0,4
3. Jednorazové efekty - podľa metodiky EK **	0,0	-2,0	-1,0	0,0	0,0
4. Štrukturálne saldo (4= 1 - 2 - 3)	-2,1	-5,6	-5,7	-4,7	0,4
Konsolidačné úsilie (Δ4)	-0,4	-3,5	-0,1	1,0	5,1
5. Vplyv platených úrokov	-1,2	-1,1	-1,0	-1,0	-1,1
6. Štrukturálne primárne saldo (6= 4 - 5)	-0,9	-4,5	-4,7	-3,6	1,5
7. Vplyv vzťahov s EÚ	1,3	2,0	1,8	2,6	2,6
- príjmy z rozpočtu EÚ	2,2	3,1	2,9	3,7	3,6
- odvod do rozpočtu EÚ	-0,9	-1,0	-1,1	-1,1	-1,1
8. Upravené primárne štrukturálne saldo pre výpočet fiškálneho impulzu (8 = 6 - 7)	-2,2	-6,5	-6,5	-6,2	-1,1
9. Fiškálny impulz (9 = Δ8)	-0,6	-4,3	0,0	0,3	5,1
10. Dopytový impulz (10 = 9*11)	-0,4	-3,5	0,0	0,2	2,7
11. Fiškálny multiplikátor ***	0,6	0,8		0,6	0,5

* Odhad MF SR; ** Prebrané z DBP

*** Fiškálny multiplikátor rozpočtových vzťahov EÚ bol odhadnutý na základe input-output tabuliek. Multiplikátor domácej fiškálnej politiky bol odhadnutý na základe "bucket" prístupu, ktorý odhaduje hodnotu multiplikátora na základe štrukturálnych charakteristík ekonomiky, jej menového režimu, ako aj cyklickej pozície.

Pozn.: Negatívna hodnota fiškálneho a dopytového impulzu vyjadruje expanzívne pôsobenie.

Zdroj: MF SR, EK, ŠU SR, NBS, vlastné prepočty

Tabuľka 3 Konsolidačné úsilie a fiškálny impulz scenár NBS

Konsolidačné úsilie a fiškálny impulz (p. b. HDP)	2019	2020	2021	2022	2023
1. Čisté pôžičky poskytnuté / prijaté (ciele)	-1,4	-7,0	-6,3	-5,0	-5,0
2. Cyklická zložka *	0,4	-1,9	-1,4	-0,6	-0,3
3. Jednorazové efekty - podľa metodiky EK **	0,0	-1,6	-0,2	0,0	0,0
4. Štrukturálne saldo (4= 1 - 2 - 3)	-1,8	-3,5	-4,6	-4,3	-4,7
Konsolidačné úsilie (Δ4)	-0,3	-1,7	-1,1	0,3	-0,4
5. Vplyv platených úrokov	-1,2	-1,3	-1,3	-1,2	-1,2
6. Štrukturálne primárne saldo (6= 4 - 5)	-0,5	-2,2	-3,4	-3,1	-3,5
7. Vplyv vzťahov s EÚ	1,3	2,1	1,9	2,2	3,0
- príjmy z rozpočtu EÚ	2,2	3,2	3,0	3,3	4,1
- odvod do rozpočtu EÚ	-0,9	-1,1	-1,1	-1,1	-1,2
8. Upravené primárne štrukturálne saldo pre výpočet fiškálneho impulzu (8 = 6 - 7)	-1,8	-4,3	-5,2	-5,3	-6,4
9. Fiškálny impulz (9 = Δ8)	-0,4	-2,5	-0,9	-0,1	-1,2
10. Dopytový impulz (10 = 9*11)	-0,3	-1,9	-0,7	0,0	-0,7
11. Fiškálny multiplikátor ***	0,6	0,8	0,7	0,6	0,6

* Odhad NBS na základe metodiky ESCB; ** Metodika EK aplikovaná na NBS kvantifikáciu opatrení.

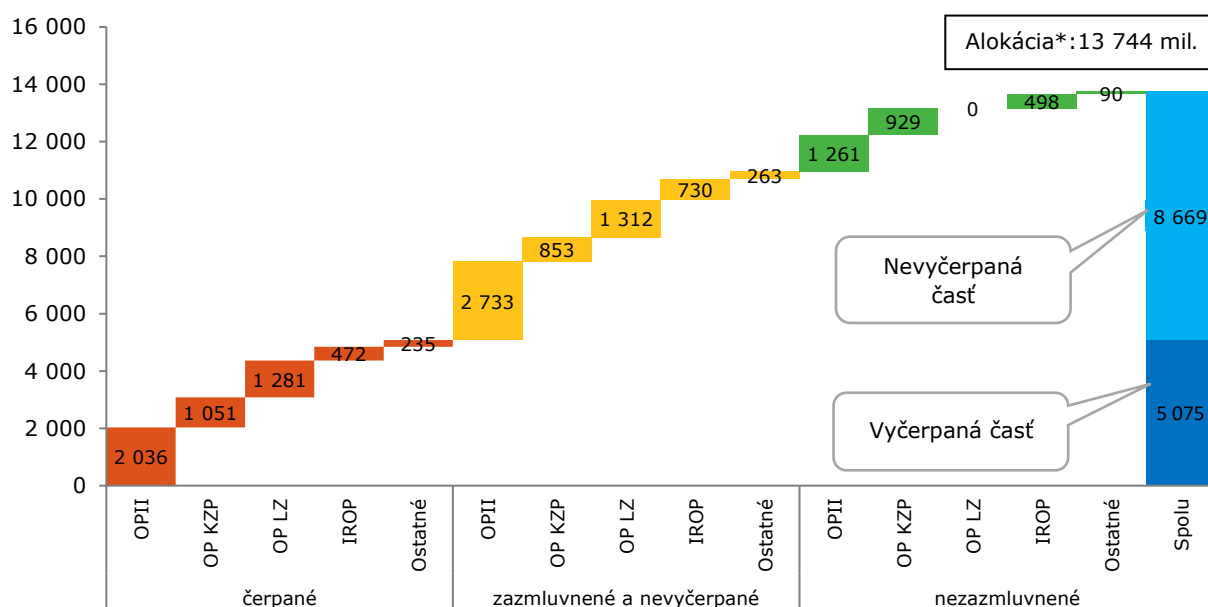
Zdroj: EK, ŠU SR, NBS, vlastné prepočty

Príloha 7 Európske štrukturálne a investičné fondy z 3PO¹⁹

V rámci tzv. Partnerskej dohody pre programového obdobia 2014-2020 bolo celkovo pre Slovensko vyčlenených zo spoločného rozpočtu 13,7 mld. eur²⁰. Aktuálne (k obdobiu október 2020) je z toho schválených a zazmluvnených v rámci podporených projektov 80% (11 mld. eur). Pri relatívne slabej dynamike aj vzhľadom k blížiacemu sa koncu programového obdobia sa vyčerpal len 37% (5,1 mld. eur).

Do konca roku 2023, kedy končí obdobie čerpania, ostáva z nevyčerpaných zazmluvnených a doposiaľ nezazmluvnených zdrojov spolu vyčerpať takmer 8,7 mld. eur. Z operačných programov má najvyšší vplyv na čerpanie Operačný program integrovaná infraštruktúra (OPII). Tento program je zlúčený s OP Výskum a inovácie ale aj bez toho sa radí s alokáciou medzi najvýznamnejšie programy, z ktorých sa financuje najmä rozvoj dopravnej infraštruktúry. V rámci tohto programu tak ostáva ešte čerpať približne 4 mld. eur (takmer polovica z nevyčerpaných zdrojov).

Graf 21 Stav čerpania a kapacita nevyčerpaných prostriedkov EÚ z alokácie 3PO (mil. eur)

* Bez Programu rozvoj vidieka a PS Interact III

Zdroj: ITMS 2014+, MF SR, vlastné výpočty

Dôvodmi, prečo niektoré operačné programy vykazujú lepšiu mieru absorpcie ako iné môže byť povaha samotných výziev. Kým v prípade niektorých OP sa jedná o výzvy, ktoré majú nadregionálny význam, kde sa jedná o relatívne malý počet projektov s veľkým rozpočtom (napr. výstavba úsekov diaľnic a železníc, alebo projekty zamerané na posilnenie trhu práce s celouzemnou pôsobnosťou), iné

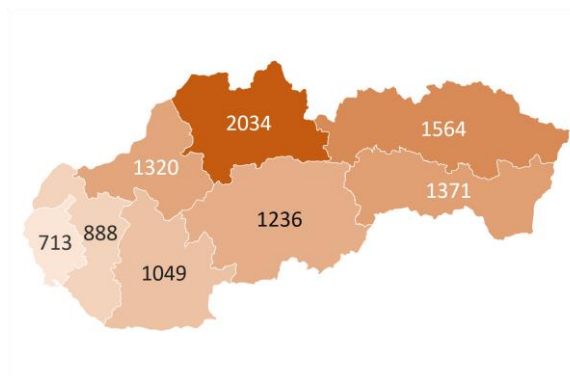
¹⁹ Európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF) v rámci politiky súdržnosti EÚ slúžia na podporu rozvoja najmä zaostalejších regiónov Únie. Pomoc sa poskytuje podľa stupňa rozvoja meraného rozdielom regionálneho HDP voči priemeru únie. Čím zaostalejší región tým vyššia miera pomoci. Medzi menej rozvinuté regióny patria všetky kraje Slovenska okrem Bratislavského kraja. Úroveň rozvoja regiónu sa následne prispôbuje alokácia zdrojov na kraj.

²⁰ Bez Programu rozvoja vidieka a PS Interact III, zdroj [MF SR](#).

OP čelia špecifickým problémom z titulu administratívnej a technickej náročnosti realizácie veľkého počtu malých projektov, ktoré agregátne nedokážu dostatočne absorbovať zdroje.

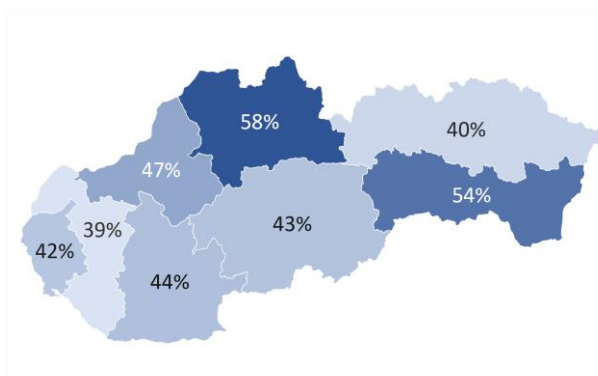
Pri súčasnom stave zazmluvnených prostriedkov v rámci grantov, najviac zdrojov by malo smerovať do Žilinského kraja, resp. regiónov severného Slovenska.²¹ Súvisí to najmä s veľkými nákladnými investíciami v hornatom kraji do dopravy pri formovaní dopravnej osi Západ-Východ a budovanie koridora do Poľska. Prirodzene, vzhľadom k vyššej úrovni rozvoja Bratislavského kraja, do tohto regiónu je adresovaných najmenej zdrojov. V kontexte prepájania regiónov je možné však hovoriť o prínosoch, z ktorých bude ťažiť širšia oblasť než len Žilinský kraj. Po očistení od výdavkov na dopravu, z regionálnej podpory by mal ťažiť viac Banskobystrický kraj a východné Slovensko.

Graf 22 Stav zazmluvnených grantov (mil. eur)

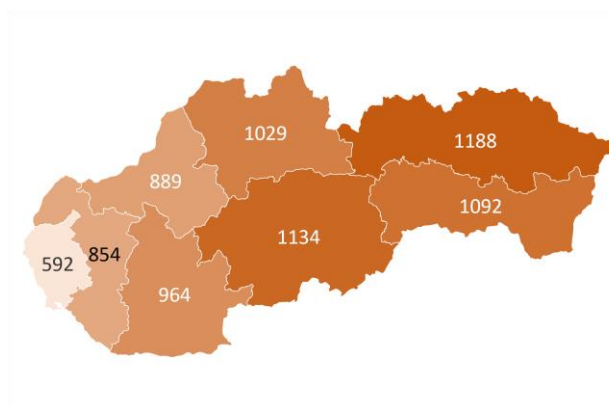
Zdroj: ITMS 2014+, vlastné výpočty

Graf 23 Stav čerpania (% zo zazmluvnených grantov)

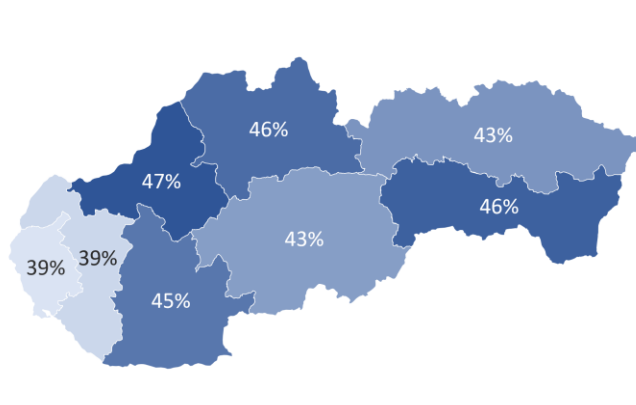
Zdroj: ITMS 2014+, vlastné výpočty

Graf 24 Stav zazmluvnených grantov bez dopravy (v mil. eur)

Zdroj: ITMS 2014+, vlastné výpočty

Graf 25 Stav čerpania bez dopravy (% zo zazmluvnených grantov)

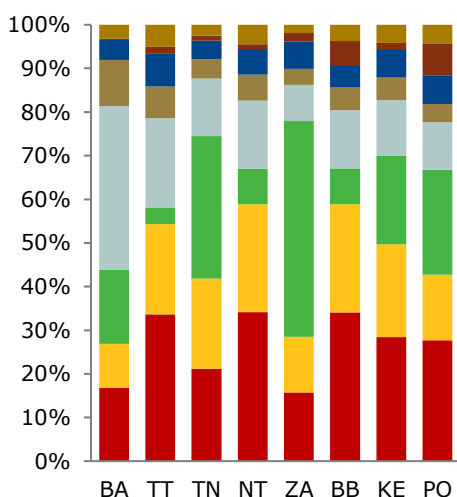

Zdroj: ITMS 2014+, vlastné výpočty

²¹ Nie sú zahrnuté alokácie do finančných nástrojov.

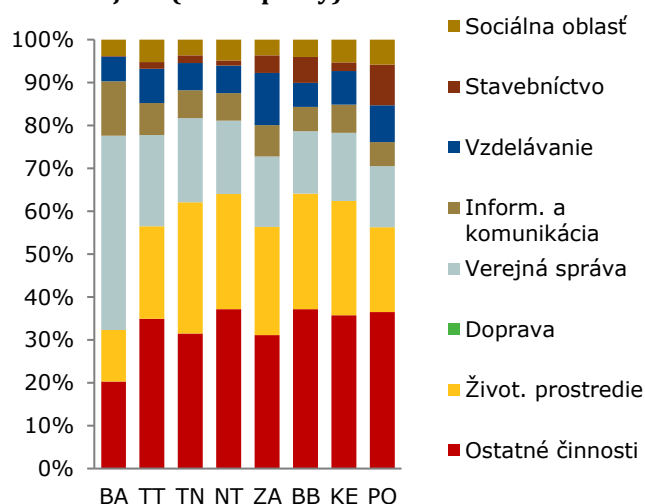
Z hľadiska oblastí, ktoré sa z eurofondov financujú, je po doprave najviac podporená oblasť životného prostredia cez investície do budovania kanalizácií a čističiek, zásobovania pitnou vodou, odpadového hospodárstva, ochrany ovzdušia, zvyšovania energetickej efektívnosti výroby a budov a pod. Tieto zdroje by si mali zachovať relatívne najvýznamnejší podiel na alokácii v Trenčianskom, Banskobystrickom, Košickom a Nitrianskom kraji. Na verejnú správu by malo byť najviac zdrojov koncentrovaných v Bratislavskom kraji, čo je prirodzené vzhľadom na koncentráciu administratívnych kapacít práve v hlavnom meste. Na vzdelávanie a informatizáciu je vyčlenených relatívne malý podiel zdrojov, ktoré skončia v regiónoch. (Poznámka: V kontexte potreby formovať znalostnú a digitálnu spoločnosť by bolo vhodné, aby sa tento podiel na investíciách do regiónov v budúcnosti zvýšil.) Ďalšími oblasťami s relatívne malým podielom sú výdavky financujúce stavebnú činnosť a sociálne výdavky na podporu zamestnanosti cez aktívne opatrenia na trhu práce a podporu sociálnej inklúzie. Pri súčasnom relatívne nízkom tempe čerpania možno očakávať, že sa nevyčerpaný zostatok bude musieť čerpať v krátkom horizonte 3 rokov. Aj napriek tomu, že rokom 2020 končí tzv. 3. programové obdobie, prostriedky sa môžu čerpať až do roku 2023. V prípade, že sa tieto zdroje nestihnú včas vyčerpať, hrozila by ich trvalá strata, t.j. EÚ by nepreplatila žiadne ďalšie výdavky po tomto termíne.

Graf 26 Podiely podporených hlavných činností v krajoch

Zdroj: ITMS 2014+, vlastné výpočty

Graf 27 Podiely podporených hlavných činností v krajoch (bez dopravy)

Zdroj: ITMS 2014+, vlastné výpočty

Čo sa týka čerpania prostriedkov, končiace programové obdobie je poznačené pomerne výrazným zaostávaním v medzinárodnom porovnaní ako aj v porovnaní s predchádzajúcim programovým obdobím 2007-2013 (2PO). V porovnaní s čerpaním v tomto období v porovnateľnom čase (10. mesiac 7. roka, t.j. október 2013), čerpanie zaostáva približne 9 p.b. Pri čerpaní v operačných programoch, ktoré sú tematicky príbuzné, relatívne menej prispieva operačný program pre dopravu. Tieto programy (v 2PO OP Doprava a v 3PO OP Integrovaná infraštruktúra) majú najvýznamnejší podiel na celkovej alokácii eurofondov na Slovensku. Súvisí to najmä s osvojenou prioritou prepojiť regióny Slovenska diaľnicami a modernizáciou železničnej dopravy, ktoré sú spravidla nákladné investície. Pri detailnejšom pohľade na najväčších investorov (NDS, ŽSR, ŽSSK a SSC) je vidieť medzi obdobiami pokles významu týchto projektov na celkovej alokácii: kým v 2PO predstavoval objem ich zazmluvnených zdrojov približne 30%, teraz ich podiel klesol na 16% (Tabuľka 4). Zároveň dochádza aj k určitému spomaleniu čerpania v tejto oblasti, čo do určitej miery prispieva k celkovému spomaleniu čerpania.

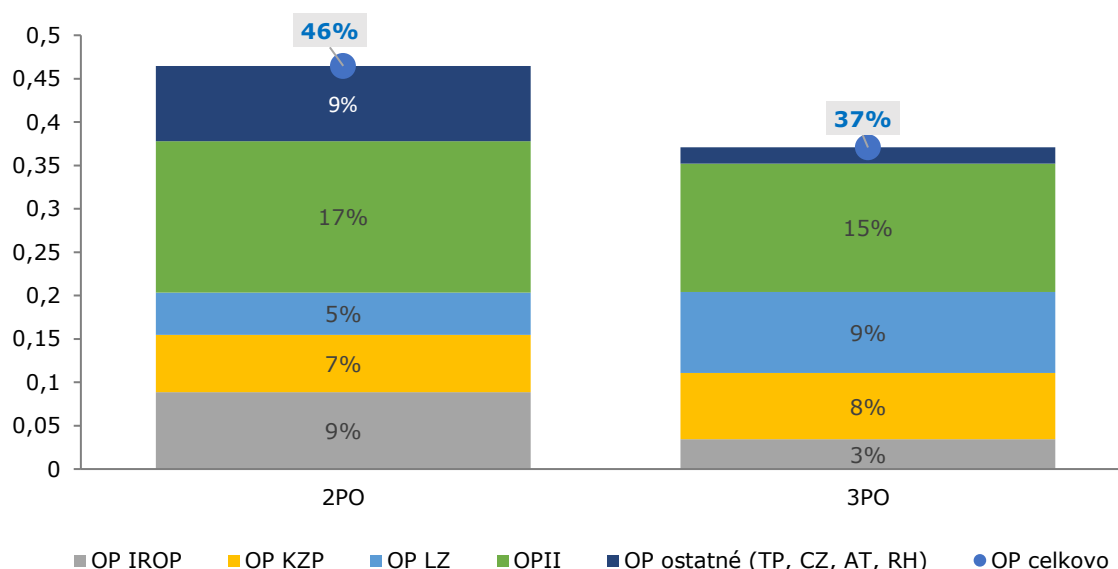
Tabuľka 4 Projekty vybraných subjektov v doprave (ŽSSK, ŽSR, NDS, SSC), prostriedky EÚ

	m. j.	2PO	3PO
Zazmluvnené zdroje vybraných projektov	mld. eur	3.4	2.2
Čerpanie vo vybraných projektoch, 2PO (X-2013), 3PO (X-2020)	mld. eur	1.3	1.2
Zazmluvnené zdroje vybraných projektov	% z celkovej alokácie	30	16
Čerpanie vo vybraných projektoch, 2PO (X-2013), 3PO (X-2020)	% z celkovej alokácie	11	9
Memo:			
Celková alokácia EÚ (mld. eur)	mld. eur	11.5	13.7
Celkové čerpanie eurofondov k obdobiu	% z celkovej alokácie	46	37

Zdroj: ITMS 2014+, priebežné plnenie NSRR 2007-2013, vlastné výpočty

Na druhej strane viac k rastu prispieva program na podporu ľudských zdrojov (vplyv projektov zamestnanosti vrátane projektu Prvej pomoci na udržanie zamestnanosti pri zmiernení dosahu COVID-19).

Graf 28 Porovnanie čerpanie podľa príbuzných operačných programov v 3PO vs. 2PO k rovnakému obdobiu (okt. 2020 vs. okt. 2013)

Zdroj: MF SR, vlastné výpočty

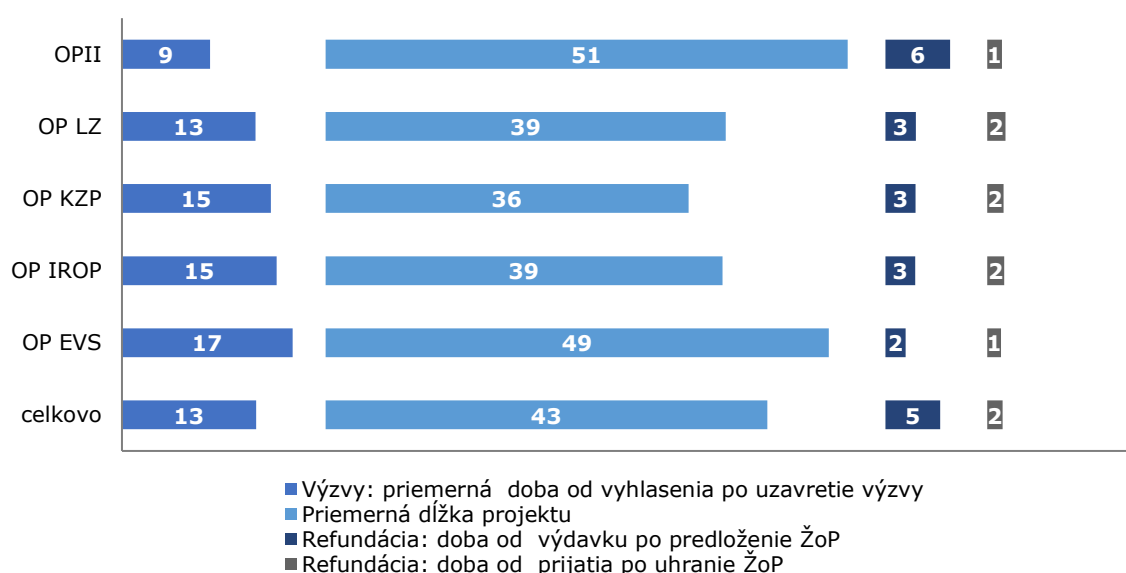
Významným faktorom pomalého čerpania je aj nastavenie administratívneho aparátu. V rámci 3PO sa na realizácii 8 operačných programov podieľa až 27 sprostredkovateľských orgánov, ktoré vykonávajú úlohy v mene riadiaceho orgánu pri implementácii EŠIF na Slovensku²². Rozsiahly aparát sa ťažšie riadi a ťažkopádne reaguje na implementačné potreby. Relatívne dlhé obdobie uplynulo od samotného schválenia operačných programov po zverejnenie prvých výziev, čím sa už v samotnom úvode vytvorila výrazná časová strata, ktorá sa prejavila pomalším čerpaním medzi obdobiami. Priemerná doba od schválenia operačného programu zo strany EK (Integrovaný regionálny OP - IROP, OP Kvalita životného prostredia, OP Ľudské zdroje a pôvodný OP Výskum a inovácie - OPVaI) po

²² Návrh na určenie subjektov, ktoré budú vykonávať úlohy sprostredkovateľských orgánov pre Operačný program Slovensko, dokument predložený na medzirezortné pripomienkovanie, predkladateľ MIRRI SR (2020).

vyhlásenie prvej výzvy trval priemerne 476 dní (zdroj MIRRI SR), teda približne 5 štvrtrokov (v prípade IROP a OP VaI to bolo približne 7 štvrtrokov, takmer 2 roky).

Samotný projektový cyklus je ovplyvnený etapami ako je fáza od podania žiadosti o príspevok po uzavretie výzvy (v prípade otvorenej výzvy po jej vyhodnotenie), fáza hodnotenia žiadosti a napokon aj etapa realizácie projektu, ktorej súčasťou je podanie, schvaľovania a preplácanie žiadostí o platbu. Z pohľadu čerpania je zaujímavá významnosť jednotlivých etáp (prevážením finančnou sumou, ktorá sa k nim viaže). V priemere výzvy trvajú 13 mesiacov, kde najkratšie obdobie sa viaže na OP II (vrátane OP VaI). Tu sú aj najvyššie alokácie na výzvy a prirodzene majú najvyšší dosah na priemernú hodnotu. Priemerná dĺžka projektov, schválených aj zazmluvnených, je 43 mesiacov, resp. tri a pol roka. Najdlhšie projektu sú opäť v doprave. Počas realizácie projektu sa prijímateľom pomoci vyplácajú priebežne zdroje financovania. Z hľadiska typu platieb najvyšší podiel má forma refundácie výdavkov²³. Kým doba od prijatia žiadosti o platbu (ŽoP) po jej uhradenie je relatívne krátka (priemerne 2 mesiace), relatívne dlhšia doba uplynie od samotného výdavku po jeho predloženie na preplatenie (priemerne 5 mesiacov, pričom v doprave je to najdlhšie. Vysvetlením môže byť predkladanie žiadostí v určitých fázach realizácie po ukončení jednotlivých „míl'nikoch“ projektu.).

Graf 29 Priemerná doba pre vybrané etapy projektového cyklu (v mesiacoch)

* vážené finančnou sumou zdrojov EU, ku ktorej sa etapa projektového cyklu viaže (napr. alokácia na výzvu, zazmluvnená suma, žiadaná suma)

Zdroj: ITMS 2014+, vlastné výpočty

Z vyššie uvedených faktov vyplýva, že ak sa významnejšie oneskorí prípravná fáza, je možné očakávať, že aj samotné čerpanie prostriedkov s relatívne dlhým časom realizácie bude v sklze. Kapacita výziev kumulatívne v roku 2017 dosiahla takmer 7 mld. eur²⁴, zazmluvnených bolo približne 4 mld. eur. Úroveň zazmluvnenia sa premietla do čerpania približne až o dva roky (2019)²⁵. Za predpokladu jeden až dvojročného oneskorenia, súčasný stav zazmluvnenia možno čerpaním dosiahnuť na prelome rokov 2022-2023. V poslednom roku čerpania (2023) tak môže zostať na dočerpanie 2 až 3 mld. eur, čo predstavuje

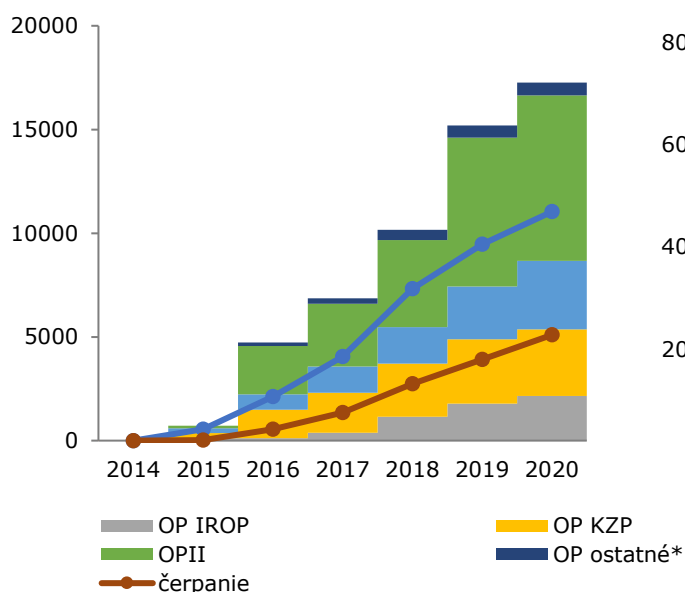
²³ Ďalšími formami sú preddavkové platby, tranža, záloha.

²⁴ Výzvy schválené predstavujú indikatívny ukazovateľ. Jedná sa o kumulatívny objem. V prípade, že niektoré výzvy neboli vyčerpané, t.j. prerozdelené medzi príjemcov, ich objem sa realokoval do novej výzvy.

²⁵ Súčasná úroveň čerpania zodpovedá stavu zazmluvnenia dosiahnutom približne v 1. štvrtroku 2018.

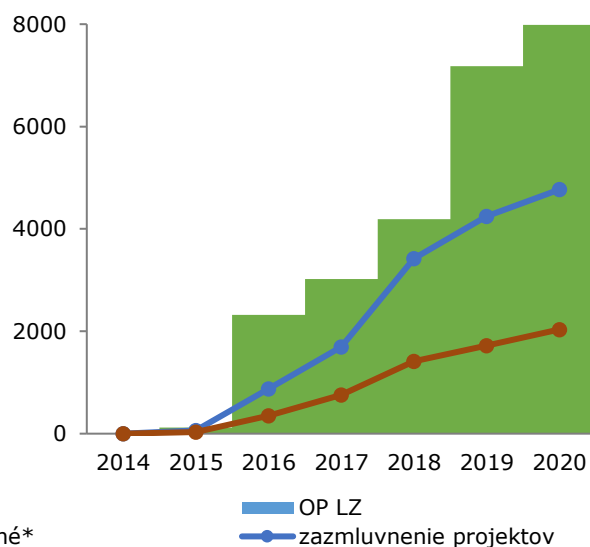
riziko efektívnej alokácie resp. trvalej straty pri ich nevyčerpaní. Toto treba vnímať aj v kontexte súbehu príjmov z Fondu obnovy a eurofondov zo 4PO. V danej situácii je kľúčová príprava implementačných kapacít nového programového obdobia už v súčasnosti s finalizáciou príprav najneskôr do druhého polroku prvého roku nového programového obdobia (2021). Nosná časť výziev by sa mala pripraviť už v 2. roku (2022), resp. na začiatku 3. roku (2023). Osobitná pozornosť by sa mala koncentrovať pri veľkých investičných programoch (doprava, životné prostredie), kde je vyššia koncentrácia zdrojov na menej projektov a môže tak dôjsť k relatívne rýchlej absorpcii v krátkom čase.

Graf 30 Kumulatívny vývoj výziev podľa operačných programov, celkového zazmluvnenia a čerpania z 3PO (v mil. eur)

Zdroj: ITMS 2014+, MFSR, vlastné výpočty

Graf 31 Kumulatívny vývoj výziev podľa OP II, celkového zazmluvnenia a čerpania z 3PO (v mil. eur)

Zdroj: ITMS 2014+, MFSR, vlastné výpočty